

DOMOLJUB

Izkaži vsak četrtek. Cena ran je 3 K. na leto. (Za Nemčijo 4 K., za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 19 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročilna, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 25.

V Ljubljani, dne 22. junija 1916.

Leto XXIX.

Nazaj!

Kako bi bilo lahko lepo na zemlji! Paradiža seveda ni več, uničil ga je prvi greh. Zemlja je odtakrat dolina solz. A vendar bi se v teh solzah smehljalo veselje, ko bi le človeštvo hotelo spregledati. Odrošeni smo. Za nje, ki so Kristusovi, smrt nima več čela. Smrt ni več prehod v večno temo, ampak v večno svetlobo in življenje. Smrt je rojstni dan večnomladega življenja. A tudi že tu na zemlji nam je Kristus obljubil svojega Duha tolažnika in pošiljal ga na svet, v srca vseh, ki so blage volje. A kaj daje Sveti Duh? Sveto pismo tako lepo in tako resnično pravi: Sad duha je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, milosrčnost, dobrotnost, zvestoba, krotkost, zmernost . . . Da bi bili ljudje deležni teh sadov Sv. Duha, ali ne bi bila kakor nebesa na zemlji? A le poglejte! Kje je zmernost, kje krotkost, kje zvestoba? Pohlep po bogastvu, napač in zavratnost, to je označevalo politiko narodov in držav. Samo, kako bi drug drugega potlačili, izpodjedeli, in kako bi sam bogoval, to je bila njih misel, to trud, to delo. Kje je dobrotnost, milosrčnost, potrpežljivost? Ali so iskali v dobrotni potrpežljivosti spoznanja? Ali se niso samo oboroževali in tako redili nezaupanje, mržnje in sovraštvo? Kje je ljubezen? Kristus je prinesel ljubezen kot novo veliko zapoved na svet. Ta zapoved je nekaj silno lepega, a tudi silno osrečujočega. Sad duha je ljubezen, sad ljubezni pa veselje in mir. A kje je ljubezen? Samo

sovraštvo je zavladalo po svetu. Zato sta pa izginila tudi veselje in mir!

Ali se še spominjate, kako je bilo včasih po krščanskih družinah lepo? Ni bilo brez trpljenja, o, mnogo so trpeli, a vendar je dihal povsod neki ljub mir in srce je bilo tako polno veselja. Minilo je najhujše delo, pa so prišli prazniki, in tako praznično je bilo tudi v srcih. Božič, Velika noč, Binkošti, in vmes vsi lepi prazniki, kako so bili dnevi sladkega hrepenenja in tolažbe polnega veselja!

In med družinami samimi, če so bile zares krščanske, kako lepo prijateljstvo je bilo, kako srčen sporazum! Čutili so in nosili skupno žalost in veselje, težke in srečne dni. Kar vidno jim je delil Sv. Duh svojih sadov: ljubezen, veselje, mir.

Kakor je bilo nekdanj med krščanskimi družinami in je še tam, kjer ni še izginilo živo krščanstvo, tako bi bilo lahko med narodi in državami. Blagor ljudstvu, ki je Bog njegov gospod! je dejal že prerok v stari zavezi. Blagor državam in narodom, ki bi se vdanc Kristusu izročili in sprejeli njegovo zapoved za prvo zapoved. Tudi nadnje bi poslal Kristus svojega Duha in tudi oni bi bili deležni sadov Sv. Duha: ljubezni, veselja in miru!

A narodi so zavrgli Kristusa in njegovega Duha. Ali ni bilo kakor zasmeh proti Sv. Duhu, ko je Italija lansko leto na sam binkoštni praznik napovedala vojsko? Kakor da bi hotela reči: Kaj nam mar krščanski prazniki, kaj nam mar Sv. Duh? Kanoni, jeklo, železo, ti vladajo svetu!

Da, vladajo ga — kanoni, jeklo, železo. Stari poganski pesniki so pisali o »železni dobi«. Prva je bila zlata, tista, ki sta v njej še veljali vera in poštenje. To je bila srečna doba, kakor lepa pomlad. Potem je prišla srebrna doba.

Potem bronasta. Vsaka slabša. Potem pa železna. Poganski pesnik je takole opisuje: Izginilo je poštenje, izginila je vera. Namesto vere in poštenja zvijače in sila in pohlep. Vojska in rop. Devica je zapustila zemljo. Pogan ni poznal najlepše izmed Devic. A kakor preroško je gledal tudi to. Zares zdi se, kakor da se je obrnila od človeštva v tej strašni železni dobi tudi ona, Devica, Mati usmiljenja!

To je vlada železa. Ali more ta osrečiti človeštvo?

Nazaj, nazaj, k Bogu, h Kristusu, k Svetemu Duhu! Železo more uničiti narode, osrečiti jih ne more in tudi spraviti med seboj jih ne more. Železo more zadušiti glas potlačjenih, strtih in premaganih, a glasu sprave, miru in ljubezni železo ne pozna in dati ne more.

Sprava, mir, ljubezen so sadovi Sv. Duha!

Pregled po svetu.

Posredovanje Švice. V zveznem svetu švicarskih zastopnikov je bilo stavljen vprašanje, zakaj se Švica kot nevtralna država ne ponudi kot posredovalka za mirovna pogajanja. Zastopnik Šerer je rekel: »Po haaškem dogovoru imajo nevtralci pravico ponuditi svoje posredovanje. Ta ugodnost preneha, če vojujoči izjavijo, da jim predlagano sredstvo ni ljubo. Vsi vojujoči so brez izjeme zaslužili časten mir za svoja junaštva. Današnji vojni položaj je brez dvoma pripraven in daje povod za skupen korak nevtralcev. Če se vse nevtralne države ponudijo, da so voljne posredovati, tedaj je to za vojujoče poročstvo, da se vojni položaj in vojne posledice ne bodo presojale eno-

stransko in pristransko. Temu skupnemu posredovanju bi se moral pridružiti tudi papež, ki njega vpliv na katoliške države ni majhen.

Wilson — kandidat. Konvent demokratov je z vzklikom zopet postavil sedanjega predsednika Združenih držav v Severni Ameriki za bodočega kandidata. — Roosevelt, ki tudi kandidira, je obolet. — V političnih krogih se trdi, da je izvolitev Wilsonova zagotovljena.

Hrvatski sabor je bil dne 14. junija sklican na tretje zasedanje v tej vojski. Na predsednikov predlog so odposlali vdanostne brzojavke Njegovega Veličanstvu, nadvojvodom Karolu Francu Jožefu, Frideriku in Evgenu. Na dnevnem redu je bila med drugimi zakonskimi osnutki tudi predloga, da se odobri budget do konca leta 1916; nadalje nujni predlog, da se razveljavi sklep, po katerem so bili izključeni od sej poslanci dr. Ivan Frank, dr. Aleksander Horvat in Ivan Zatluka, ki so pristaši čiste stranke prava. Nujnost predloga je bila odklonjena s 35 proti 15 glasovom.

Nova vlada v Italiji. Poslanec Bosselli je pooblaščen, da sestavi novo ministrstvo, ki se 27. junija predstavi v državnem zboru.

Grčija v rekah četverosporazuma. Blokada Grčije povzroča lakoto. Ker ni premoaga, so prenehale, z obratom nekateri plinarne. Poštno zveze z Atenami so pretrgane. V Atenah so bile demonstracije proti Francozom in Angležem.

Romunija. Vслед ruskih pridobitev se oglašajo hujskači, ki bi radi spravili Romunijo v vojsko na ruski strani.

Svetovna vojska.

Izgube na ruskem bojišču. Avstrijska bojna črta celotno združena, dasi na desnem in levem krilu nekoliko nazaj potisnjena. Ruske izgube težje od naših. — Černovce izpraznjene. Protiofenziva. — Italijani poskušajo srečo v ozemlju mesta Asiaga, na celi obsoški črti, v dolomitskem in ortlerskem odseku, a brez uspeha. — Naši junaški letalci so neugnani.

VOJSKA Z RUSI.

Krvava vojska na Ruskem. Ruski generali gnali tisoče in tisoče svojih v pogin. Kaj so dosegli? Ruska pretiravanja o avstrijskih izgubah in ujetnikih.

O položaju naših čet na ruski fronti je brez zakrivanja resnice jasno in javno govoril v ogrskem državnem zboru grof Tisza. Naj kar doslovno navedemo odlomek o ruski ofenzivi iz njegovega govora. Govoril je med drugim:

»Javna poročila naznanjajo, da so Rusi s to ofenzivo dosegli znaten uspeh na dveh točkah. Levo krilo naše bukovinske armade smo morali vzeti nazaj, v Volinju stoječe armade pa so bile na celi fronti potisnjene nazaj.

Sploh ne mislim teh dogodkov niti tajiti niti zmanjševati. Mislim, da sem ogrskemu narodu dolžan popočno odkritosrčnost in sodim, da bi žalil ogrski narod, če bi vsled zgrešene in sploh neumestne obzirnosti skušal te dogodke prikriti. Pa ravno tako odkrito in pri popolni zavesti z mojo besedo združene odgovornosti lahko izjavim, da boj nadaljujemo s prav istim junaškim pogumom, trdovratnostjo in nerazrušljivo voljo za zmago. Večji del naše fronte je tudi še danes neizpremenjeno v naših rokah, in potrebne odredbe so že storjene, tako da utemeljeno lahko upam, da je to samo začasen dogodek, ki ne bo trajno vplival na potek dogodkov.

Najhujši boj. Z največjo silo so se ruske čete navalele na ozemlje ob Besarabski meji, kjer so nagradile okrog 800 topov. Kljub temu so bili najsilnejši napadi ob Prutu, severno od Črnovic in južno od Bojana, odbiti.

Ruska poročila, ki so seveda pretirana, navajajo na dolgo in široko, koliko čet in vojnega materiala so uplenili, ko so si naše čete izbrale nove postojanke. No, to je umevno, da nobena armada, ki se mora umakniti, ni brez izgub. To smo videli lani, ko so Rusi bežali v svoje brloge, to smo izvedeli prejšnje dni, ko so naši vojaki pobili Laha tja čez tirolske in laške hribe. Toda, če Rusi naštejejo v svojih časopisih, da se je število ujetih avstrijskih vojakov namnožilo do 150 tisoč, so jih morali pa vsaj »dopelt« videti in šteti. Nasprotno pa trdijo nevtralni časopisi, da ruske izgube getovo dvakrat ali pa trikrat presegajo naše. Nekateri sodijo, da so Rusi tekom enega tedna izgubili do 250.000 ranjenih, mrtvih in ujetih.

Ob Stripi. Pri armadi Bothmer na zahodnem bregu spodnje Stripe so bili gladko odbiti vsi ruski napadi iz doline proti našim postojankam na višini. Ob srednji in zgornji Stripi so naše čete vzdržale vse ruske navale kot doslej. Posebno ljuto je bilo pri Višniovčiku, kjer je imel sovražnik v večkratnih, 20 vrst globokih brezuspešnih napadih izredno težke krvave izgube. Napade so tukaj Rusi večkrat ponovili, in sicer v izredno gostih kolonah. Branilci so uveli 400 Rusov.

O boju pri Okni v Bukovini se poroča: V nedeljo 11. junija ob 3. uri zjutraj so Rusi zavrli sipajoč ogenj iz topov vseh kalibrov, ki je trajal osem ur. Nato so se pričeli pehotni napadi. V dvanajstih vrstah so šli Rusi proti našim postojankam. Nad tisoč krogel najtežjega kalibra je bučalo čez pehoto na naše rezerve, da ne bi mogle nastopiti. Pa ruski pehotni napadi so se klaverno izjalovili. Rusi so imeli izgube, kakor še nikdar. Od celega 130. pešpolka ni ostalo nič več kot 30 mož in

niti en častnik. Železni živci naših vrlih čet so vzdržali sipajoči ogenj in po treh dneh je ruska jeza odnehala.

V Volinji so pritisnili Rusi z novimi močmi. Drzni so bili poizkusi, da bi prišli čez reko Stir, osobito v oddelku Sekul—Kolki. Odbitih je bilo več ruskih napadalnih čet.

Sodba o ruski ofenzivi. Dne 17. junija se je moglo o ruski ofenzivi reči sledeče: Kakor kažejo najnovejša poročila z ruskega bojišča, se naši nasprotniki ne bodo dolgo veselili nad uspehi, ki jih je priborila ruska jugozapadna armada pod Brusilovom. Ruska ofenziva je, kakor vse kaže, že prekoračila svoj višek. Res so Rusi dosegli uspehe, vendar pa ti nikakor ne vplivajo na splošni položaj, posebno pa niso dosegli glavnega namena ofenzive, da bi razbremenili Italijane. Naše desno in levo krilo so Rusi potisnili sicer nazaj, niso pa mogli središča, in vprašanje je, če ne bo nova bojna črta za Russe bolj neugodna, kot je bila prejšnja. Res so Rusi ujeli precej naših, vendar pa so številke, ki jih navajajo, zelo pretirane; poleg tega pa imajo Rusi trikrat toliko krvavih izgub kakor mi. Da so Rusi mogli nastopiti s tako silo, se imajo zahvaliti svojim zaveznikom. Francozi so jim dali poleg topov in municije pred vsem častnike in podčastnike ženijskega zbora in tehnične čete, Belgiji svoje oklopne avtomobile, Japonci svoje artiljerijo in inštruksijske častnike. Angleži denar in ladje in v Ameriki napravljeno municijo. Kljub tej velikanski pomoči pa Rusi niso dosegli tistih uspehov, ki jih je ententa pričakovala od njih. Upamo, da bodo naše vrle čete tudi v bodoče odbile vse ruske navale.

Boj za Črnovice. Naše postojanke so v neposredni bližini Črnovic. Na binokotno nedeljo in ponedeljek so topovski izstrelki zadevali mesto osobito v kolodvorskem okraju. Škode ni bilo posebne. Ljudje so bežali iz mesta. Rusi so nameravali ponoči zasesti mesto od romunske strani, a so se zapletli v boj z romunsko stražo. Naše obrambne čete so sipale med tem uničevalen ogenj na sovražnika, ki je imel težke izgube.

Naslednji dan so pritisnile ruske rezerve z novimi četami. Ker je bilo očitno, da ne odnehajo, so se naši umaknili iz mesta ter zasedli boljše postojanke. Začasna prepustitev Črnovic za nadaljevanje borbe itak ni pomembna.

Edo pomaga Rusom? Dokazano je, da je med rusko armado veliko francoskih štabnih častnikov, ki se nahajajo pri vodstvu vrhovnega poveljnika Brusilova. Na bojišču je navzočih tudi večje število francoskih letalcev z lastnimi aparati. V izredni meri se udeležujejo ofenzive francoski artiljerijski častniki, ki se morajo smatrati kot pravi voditelji močne ruske artiljerije. Uporabljeni topovi so francoskega in japonskega izvora. Trditev, da tudi japonski inženirji sodelujejo pri artiljeriji, ni resnična. Nastopu ar

tiljerije tudi v francoskem časopisju pripisujejo glavno zaslugo ob pridobitvenih ruskih uspehih.

Nov način bojevanja. Rusi ravnaajo tako, da glavnih rezervnih čet ne pošljejo neposredno za četami, ki so na fronti, ampak jih obdrže kakih 8 do 10 kilometrov v ozadju. Prve čete se na videz umaknejo, nato pa pritisejo močne rezerve od treh strani, ki jim ni težko zajeti velikih mas nasledujočih nasprotnih vojakov. Seveda s tem žrtvujejo nabroj svojih vojakov, kar se pa ruskim poveljnikom nič škoda ne zdi, kakor kažejo izkušnje. Tudi se taki manevri posrečijo le enkrat, drugič že bolj težko.

Protiofenziva? Severno od odseka Turya v Voliniji so ujele nemške čete v uspešnih bojih 3446 ruskih vojakov ter zaplenile 1 top in 10 strojnih pušk. Med Sokulom in Kolki so bili odbiti ponovni močni ruski napadi.

VOJSKA Z ITALIJO.

Na južnem Tirolskem se sovražnik v prostoru med Sugansko dolino in Adižo trudi s protinapadi, da bi ustavil naše prodiranje; istotako tudi v Dolomitih, to je med Peutelsteinom in Schluderbachom. Naši so vse italijanske napade odbili. Dne 14. junija so pričeli Italijani napadati tudi na primorski fronti in sicer na Doberdobo in ob goriskem območju, seveda brez uspeha. Italijani so menda mislili, da so Avstrijci odtegnili večino svojih čet z italijanske na rusko fronto in zato sedaj poskušajo svojo srečo. — Italijani so 16. junija nastopili zopet z večjo vmeno proti Doberdobski planoti in na ozemlju pri Gorici. Tudi na postojankah v prostoru Peutelstein in Schluderbach so se bili zopet zganili. Brezuspješni napadi so se v Dolomitih kmalu unesli. S tem večjo drznostjo so nastopale laške čete po prvem temeljitem neuspehu ob Doberdobski planoti in na ozemlju doli proti morju. Tu, kakor tudi v odsekih pri Mrzlem vrhu in severno od Tolmina so Italijani podlegli že ognju naših topov.

Avstrijski letalci so zadnje tedne podvojili svojo delavnost ter neprestano napadajo križišča železnic in druge važne postojanke v severni Italiji. Bili so tudi nad Verono in Padovo.

V odseku Ortlerskega gorovja so se naše čete dobro obnesle ter zasedle vrhova Tuket in Madač.

Na planoti pri Asiagu se skušajo bolj topničarji. Italijani so bili krepko zavrnjeni pri Primolanu in Monte Metta. Jugozahodno od Asiaga so naši ujeli 354 Lahov, vmes 13 častnikov.

Naši junaški letaci. Voditelji pomorskih letal so v noči od 15. na 16. t. m. metali bombe na kolodvorske naprave v Portogruaro in na železniško progo Portogruaro—Latisana; uspeh je bil vreden drznega poleta. Drugo brodoge je bombardiralo kolodvor in vojaške naprave v Motta di Livenza; tretje pa sovražne postojanke pri Tržiču, Škocijanu, Pierisu in Bestignu. Kolodvor in postojanke so bile večkrat za-

dete. Opazovali so velike požare. Vsa letala so se kljub ljutemu obstreljevanju vrnila nepoškodovana. Pri letalnem napadu na Benetke so bile težko poškodovane kolodvorske naprave in ranjenih 25 oseb.

FRANGOSKO BOJIŠČE.

Trajno napredovanje. Nemci poročajo danzadnem o novih pridobitvah v okolihu Verduna. Dne 13. junija so osvojili pri točki Thiaumont važno postojanko ter ujeli 793 Francozov, uplenili pa 15 strojnih pušk. — Dogodki pri Verdunu se razvijajo vedno po enakem pravilu. Nemci počasi, a trajno napredujejo. Od časa do časa se Francozom posreči, da zopet pridobe kos izgubljenega ozemlja, a Nemci prično takoj zopet napadati iznova in napredujejo nato hitreje, kakor so prej. Sovražno ozem-

in Tarašmanli ob ustju Meste več bomb posebne vrste, da bi zažgali polja. Povzročili so požare, ki so jih domačini takoj pogasili. Isti dan zvečer je vrglo sovražno letalo pet bomb na mesto Bitolj; dve civilni osebi sta bili lahko ranjeni. Škoda na stvareh je neznatna. Drugi sovražni aeroplani so brez učinka metali bombe na Valandovo, Djevdjeli in Dojran. Bolgarski aeroplani so obmejavali z bombami sovražne tabore pri Karasinancih, Somolkolnovu in Mihaelovu, kakor tudi tabore krog večbališča pri Kukušu. Vsi letalci so se vrnili nepoškodovani.

NA MORJU.

Posledica angleškega poraza v Skager-Racku. Angleška admiraliteta je ukazala, naj se vse vojne ladje vrnejo z Atlantskega morja na Angleško.

Rešitelj. — O Dio mio, zdaj sem pa sam, not'.

lje tako razstrele, da ga ni mogoče več braniti. Francozi govore vedno o velikih izgubah Nemcev, a ne o svojih lastnih; so li res še tako neznatne? Francosko temeljno načelo sicer slove, rajši izgubiti zemljo kakor kri, a s trajno izgubo zemlje sovražnik vedno nazaduje.

Ogorčenje francoskih politikov. Med vodilnimi osebami v Franciji vre. Ogorčenje je utemeljeno; če se pomisli, da je v bojih za brambo Verduna padlo že okrog 400.000 mož.

NA BALKANU.

Zadnji čas uničujejo Angleži in Francozi žito na poljih z zažigalnimi bombami. Dne 17. junija so vrgla štiri sovražna letala v okolici krajev Cineli

Vojnim ladjam v Indijskem morju in na Sredozemskem morju je zapovedano, naj pošljejo polovico posadk takoj na Angleško. To so ukrenili, da nadomeste izgube v bitki pri Skager-Racku.

Izgube Angležev in Nemcev v zadnji pomorski bitki. Nemci so izgubili 60.720 ladjinih ton, Angleži pa 117.150. Tudi izgube ljudi so na angleški strani znatno večje. Angleška poročila pravijo, da je padlo vseh vrst pomorskih častnikov na angleški strani 342, ranjenih 51; med nemškimi častniki je pa 172 mrtvih in pogrešanih, 41 ranjenih. Izguba moštva na angleških ladjah: 6104 mrtvih in pogrešanih, 513 ranjenih; na nemški strani 2414 mrtvih, 549 ranjenih. Poleg tega je prišlo še 177 ujetih Angležev v nemške roke.

Tedenske novice.

Genj. naročnike tem potom še enkrat opozarjamo, da naj pri prenehanju svojega bivališča natančno navedejo poleg novega tudi svoj stari, prejšnji naslov. — Posebno pa še opozarjamo vojake, da naj pri prenehanju vedno navedejo oba svoja naslova. Uprava »Domoljub«.

Slovenski duhovnik zadet od laške krogle. Na binkoštni ponedeljek je stal pred cerkvijo v Št. Petru pri Gorici č. g. Anton Bratina, vikar v p. Pogovarjal se je s Št. Peterci o mrvi idr. Kar naenkrat prileti laški izstrelak, ki ga je smrtonovarno zadela. Dekan dr. Knavs mu je takoj podelil zakrament sv. posl. olja; umrl je drugi dan v Gorici. Izstrelak je ubil še 5 drugih oseb, 15 pa ranil. Pokojni A. Bratina je bil rojen 1867 l. Zadnja leta je služboval v Doherdobu in Kostanjevici. Nedavno je stopil v pekoj. P. v m. l.

Odlikovanje. Polkovni zdravnik dr. M. Rus v Ljubljani je odlikovan z viteškim križcem Fran Josipovega reda na traku vojaškega zaslužnega križca.

Sprejem v prvi gimnazijski razred. Na drugi državni gimnaziji v Ljubljani bo vpisovanje za prvi razred šolskega leta 1916/17 v četrtek, dne 29. junija 1916 dopoldne od 9. do 12. ure v poslopju prve državne gimnazije (Tomnova ulica), pritičje na levo. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njih namestnikov in prineso s seboj krstni list, obiskovalno izpričevalo zadnje ljudske šole in izpričevalo o cepljenju koz. Sprejemni izpiti bodo v petek, dne 30. junija, od 9. ure dopoldne dalje. Zunanji učenci se lahko tudi pismeno zglase, ako dopošljejo imenovane listine pravočasno ravnateljstvu, zglasiti se pa morajo vsaj pred izpitom osebno pri ravnateljstvu.

Lepa razstava ročnih del, ki so jih izvršile učenke osemrazdne slovenske šole v Ljubljani, je bila otvorjena s primerno slavnostjo, petjem in nagovori preteklo nedeljo. Dohodki razstave se obrnejo v prid slovenskim vojnim invalidom.

Vojna pobožnost. Na Trški gori se je zbralo na binkoštni ponedeljek več tisoč ljudi k skupni molitvi za končno zmago in časten mir.

Občinski lovi. C. kr. okrajno glavarstvo v Litiji naznanja, da se bodo oddali potom javne dražbe v najem občinski lovi za dobo šestih let (to je od 15. julija 1916 do 14. julija 1922) in sicer se vrši javna dražba za love krajevnih občin: Aržiše, Kresnice in Št. Lambert dne 12. julija (sreda) 1916 s pričetkom ob 10. uri dopoldne v prostorih c. kr. okrajnega glavarstva v Litiji, in za love krajevnih občin: Dedendol, Veliki Gaber, Kriška vas, Leskovec, Luče, Polica, Prapreče, Stehanja vas, Zagorica pa 5. julija 1916 (sreda) s pričetkom ob 4. uri popoldne na uradnem dnevu v Višnji gori v prostorih g. Mihaela Omanben star. (trgovska tvrdka Škrabac).

Javna licitacija lovov se vrši v zapovrstnem redu, kakor so občine gori navedene. Licitacijski pogoji so na vpogled pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Litiji ob navadnih uradnih urah.

Pohvala Hrvatov. Hrvatski sabor je poslal cesarju vdanostno izjavo. Cesar je vsled tega izrazil zadovoljstvo ter dal sporočiti svojo gorko zahvalo ter pripomnil, da se ob tej priliki spominja neomahljive in složne zvestobe, ki jo je hrvatski narod pokazal tudi v sedanjih, za naš državni obstoj vsiljeni vojni.

Čebelarska podružnica v Kamniku ima na praznik sv. Petra in Pavla ob 3. uri popoldne čebelarski shod na Rovih pri čebelnjaku gospoda Martina Urbanija. Predaval bo zastopnik osrednjega čebelarskega društva. Zeleti je mnogobrojne udeležbe.

Konjska mesnica. Dne 17. junija je bila v Ljubljani zopet otvorjena ena mesnica za konjsko meso.

Vojaške novice.

Ob petdesetletnici. Dne 24. junija je 50 letnica slavne bitke pri Kustoci. (Kustoca [Custoza] v provinci Verona, 7 km severozahodno od Villafranca.) Tega dne je bil Lah odločno tepen; tudi takrat so se naši slovenski vojaki izredno odlikovali. Zaradi tega je prav primerno, da plapolajo 24. in 25. jun. cesarske in kranjske zastave po naših domovih in javnih poslopjih. Ob spominu na kustoško zmago prosimo ljubega Boga, da nam nakloni kmalu novo Kustoco — odločilno zmago nad hinavskimi Lah in drugimi sovražniki!

Vojno odlikovanje. Vojaški kurat č. g. J. Hafner je bil odlikovan z duhovskim zaslužnim križcem II. razreda na belordecem traku.

Zasebni vojnopoštni zavitki. Od dne 9. junija dalje se ne sprejemajo zasebni vojnopoštni zavitki za sledeče vojnopoštnice urade: 27, 35, 38, 40, 42, 44, 47, 63, 66, 68, 70, 71, 72, 75, 84, 87, 92, 104, 110, 126, 132, 136, 139, 162, 169, 173, 189, 206, 351, 351/2, 351/3, 352, 353, 507.

Smrt za domovino. Na tirolskem bojišču sta padla osmošolec-praporščak Jernej Tavčar iz Stare Loke in učiteljski pripravnik O. Černe. J. Tavčar se je udeležil naskoka na neko važno italijansko postojanko. Zaradi junaštva je bil pretilagan za odlikovanje; a že dne 9. junija ga je zadela laška granata. Obadva padla junaka sta bila gojenea Marijanišča. — Blizu Asiaga je padel rojak iz Vrtovina, stotnik pl. Tonkli.

V domovino se je vrnit iz ruskega ujetništva profesor Rudolf Grošelj.

Pozdravi. Z ruskega bojišča pošiljajo srčne pozdrave vsem bralkam in bralcem »Domoljuba« slovenski pionirji Štremfel Tomaž, Kumar Andrej, Bernik Valentin, Rebernik Štefan.

V tolažbo vsem, ki pogrešajo svojce. Že osem mesecev ni nič pisal iz ruskega ujetništva Jože Koleča od Sv.

Križa. Sedaj je prišla karta, v kateri piše: »Draga žena! Vprašam Te, kaj je s Teboj, ker nič pisma ne dobim. Jaz sem Ti že kakih 12 pisem poslal, od Tebe pa nisem še dobil glasu. Jaz sem še živ in zdrav, hvala Bogu!

Tega tudi Tebi želira od Gospoda Boga. Naj nam dodeli, da bi se še živi in zdravi videli na domu. Molite Boga in prosite Mater božjo, da bi skoraj čakali ljubi mir. Hodite v cerkev, ker brez molitve ne bo dobrega od Boga, kajti mi trpimo za stari dolg!»

Po 19 mesecih se je oglasil iz ruskega ujetništva Ivan Kristan s Sela pri Bledu. Nahaja se v guberniji Kurškij. Pismo je hodilo dva meseca. Pravi, da je zdrav. Torej ne obupati, četudi se svojci delj časa ne oglasijo.

Iz ruskega ujetništva je pisal Valentin Lebar iz Suhadol (Komenda). Dopisnica, oddana 13. januarja, je došla 2. junija na dom. Od maja 1915 ni bilo o njem nobenega obvestila.

Postrezitelj Kdo kaj ve o četovodju Frančišku Skobe. Bojeval se je na Ruskem lani meseca avgusta. Pogreša se tudi njegov brat Adolf. Služil je pri 27. pp. v Ljubljani ter se bojeval na ruskem bojišču. Eno leto se ni zglasil. Povprašuje in stroške plača: Ivan Skobe, rudar, Vrdnik (Srem), Slavonija. — Andrej Mahne se pogreša že poldrugo leto. Odšel je bil s 17. pp. v Galicijo. Kdor bi kaj vedel, naj sporoči Mariji Zalar, Zibovnik, p. Begunje pri Cerknici. Stroški se povrnejo.

Skrb za poljsko delo na Ogrskem. V seji ogrske zbornice je grof Andrassy izjavil, da je častna dolžnost Ogrske, da z zadostnim žitom preskrbi tudi zavezni Avstrijo. Vojaška uprava je ondi v zadnjih treh mesecih dovolila dopust povprečno 150.000 vojakom; toliko tudi v tekočem mesecu.

Umri ob mrtvaškem govoru. Generalni polkovnik pl. Moltke je umrl v Berlinu 18. junija na srčni kapi takoj, ko je končal govor o t. maršalu bar. pl. Goltz. Slovesnost, ki se je bližala že koncu, so takoj prekinili. Truplo so prepeljali v poslopje generalnega štaba, kjer so ga položili na mrtvaški oder.

Razne novice.

Novi davki. Ogrski listi poročajo, da bo ogrska vlada naložila davek na lišp, avtomobile, na peneča vina in na zasebna stanovanja, če stanarina znaša na leto več kakor 2000 K. Novi davki bodo vrgli državni blagajni okrog 30 milijonov kron na leto.

Primerna naredba. Vsled naredbe ogrskega notranjega ministrstva se odvzamejo ciganom, ki nimajo stalnega bivališča na Ogrskem, vozovi, konji in vprežna živina; cigane moškega spola v starosti od 16 do 50 let pa takoj uvrstijo v vojake. Nadalje dobi vsaka ciganska oseba, stara več kakor 12 let, posebno izkaznico, ki določa, da ne sme zapustiti določenega ji bivališča. S 10

naredbo je za sedaj odpravljena ciganska nadloga na Ogrskem.

Aprovizacija. Poskrbelo se bo, tako pišeje z Dunaja, da v dveh brezmesnih dneh tudi zasebniki ne bodo mogli kuhati mesa; po gostilnah se bodo jedilni listi okrajšali.

Velikanski vihar v Lincu. V soboto 10. t. m. je divjal okrog Linca orkan, kakršnega ljudje ne pomnijo. Meter debela drevesa je raval vihar kot malo zelišče in jih polagal po tleh. Po lepih mestnih vrtovih je škoda občutna že radi tega, ker je padlo drevje poškodovalo postopja, vrtno ograje in kar je doseglo. Tudi polje je vsled nalivov in orkana mnogo irpelo.

Tajne seje v Parizu. Pariška zbornica je s 412. proti 138. glasovom sklenila, da bodo zbornične seje odslej tajne. Casnikarji smejo biti v neki posebni sobi. Stenografični zapisnik se zapечатiti in spravi v arhivu. Vloženih je bilo 9 interpelacij zaradi Verduna.

Pegasti legar. Od 28. maja do 3. junija je bilo v Galiciji uradno priglasenih 397 slučajev marogastega legarja med civilnim prebivalstvom.

V samomorilnem naklepu. Zena črnovojnika Marko Kocbeka iz Siska na Hrvaškem je 14. junija splezala na 120 m visok zvonik neke cerkve v Zagrebu in od tam skočila v globočino. Med padcem pa je z oblike ohvisela na nekem stolpiču ter v tem strašnem stanju, ker je ni nihče opazil, ostala od zjutraj do večera. Šele zvečer so jo zagrebški ognjegasci rešili z zvonika. Zeno so spravili v bolnišnico; imela je le neznatne poškodbe na koži.

Novc zlate rudnike so odkrili v sajanjskem okolišču med Sibirijo in Mongolijo.

Na črnem morju je bila neka prevozna ruska ladja, ki je peljala vojake za Besarabijo, dne 15. junija napadena od terpedovk in poškodovana; tudi trgovski parnik »Hema«, ki je bil v spremstvu, je bil opraskan. Obe ladji sta zbežali proti Odesi.

Prepoved žganja. Vlada na Švedskem je prepovedala prodajati in točiti žganje; tudi uvoz žganih pijač je prepovedan.

425 novih milijonarjev ima severna Amerika. Naredila jih je sedanja svetovna vojska. Bilo bi jih še več, a za vojno v Evropi pošiljajo material večinoma le velike družbe, ki jim ta kupčija donaja ogromne dobičke. Pred vojsko je bilo v Ameriki 4100 bogatašev, ki ima vsak več nego milijon premoženja.

Dopisi.

Sv. Gora nad Litijo. Pokopali smo 8. junija najstarejšega moža v župniji, Martina Hribar iz Zabave št. 3. — Imel je nad 90 let. Kakor je bil trdna korenina po telesu, tako je bil tudi ves čas vzor krščanskega mišljenja in življenja. Naj v miru počiva! — Dne 6. junija je priplulo nad vas Ovsišje pri Sv. Gori

nekaj rudečega, velikemu košu podobnega, začelo kmalu padati in izginilo v bližnjem gozdu. Ljudje so to reč začudeno gledali. Šli so iskat, kaj da je. Toda menili so, da bi utegnili biti kaj nevarnega. Obstopili so naokrog kraj, kamor je morala tista reč pasti. In res, kmalu zagledajo v vrhu visoke bukve tisto rdečo reč. Pa kako jo doli dobiti? Bukev je bila zelo debela in visoka. Kaj pa, ko bi notri bilo kaj takega, da se razpoči? Eden svetuje, da bi to reč sestrelili; drugi pravi, da bi šli vprašati gospoda župnika, kaj narediti. Tudi ta načrt zavrnejo in se zedinijo v tem, da se bukev poseka. Škoda je bukve, je rekel njen lastnik, a zmagala je radovednost. Hajdi po žago in sekire! Kmalu je zahreščala močna bukev na tla. Toda pri padcu se je tista reč pretrgala. Kolik smeh, ko so imeli v rokah velik, rdeč, papirnat zrakoplov. Imel je številko 10 in na cevi črke D. R. G. M. Ugibali so, odkod bi neki ta reč prišla. Tako se spomnijo na Laha, ki hoče, ker ne more z orožjem nikamor naprej, na tak način razburjati ljudi. Zares čudno je, odkod bi ta balon prišel. — Vest o oddaji zvonov je župnijane globoko pretresla in z žalostjo napolnila. Nikdar se še ni tako očitno pokazalo, kako želo je ljudstvo navezano na zvonove. Ko se je na leci povedalo, da bomo morali dati zvonove za vojno, so ljudje pa cerkvi kar zajokali; še celo stari možje — mladih sploh ni doma — so imeli solzne oči. Saj tudi ni čudno. Zvonovi so že stari, dva 158 let, dva pa 152 let. Ljudje so jih vajeni in sploh prepričani, da svetogorski zvonovi pod našim cesarjem najtepeše pojo. No, če je tudi to, mnenje pretirano, je vendar res, da pojo zelo lepo in da takega zvonjenja ne bo nikoli več. Kako radi so se prikradli izletniki v zvonik, da so malo pobrenkali, ali pa so prosili cerkvenika, da jim je malo zagodel na zvonove. Sedaj bo te godbe konec. Dati moramo manjša dva. Tudi pri podružnicah bo žalostno. Tako bo dala župnija od 13 zvonov 9 za vojno. Toda farani svetogorski, le potolažite se! Pomislite, da se domovina nahaja v stiski; da jo hočejo sovražniki uničiti. Zato se mora braniti; tega pa ne more, če nima dovolj orožja. Ker manjka v državi za to potrebne tvarine, se je poseglo po zvonovih, dasi se je vedelo, da bo ljudstvo s tem prav živo zadeto. Pomisliti je treba, kaj bi bilo, ko bi sovražnik udril v naše kraje in bi morali vsi bežati. Kdo bi se takrat menil za zvonove! In sovražnik bi gotovo zvonovom tudi ne prizanesel; vse bi pobral in porabil za orožje zoper našo milo domovino. Ko nam bo svetogorska Mati božja izprosila pri svojem Sinu Jezusu tako zaželeni mir, bomo pa skrbeli, da si zagotovimo, čimpreje mogočno zvonjenje.

Na Vačah smo 19. t. m. zagrebli 88 let starega očeta Jožefa Goršek iz Dola. Rajni je bil mož stare korenine, malo trenutkov pred smrtjo je še bral »Slovenca«. Pokoj blagi duši! Prav iz te hiše je bil doma jako dober in pri-

den mladenič Ivan Goršek, ki je padel lani 3. junija na gališkem bojišču in bil pokopan v Tamanovicah. Bodi mu lahka tuja zemlja! — Naša »Ljudska hranilnica in posojilnica« deluje res na občni blagor. Za popravilo in stroške pri kaplaniji je že pred vojsko darovala namesto faranov nad štiristo kron. Denar v hranilnici je popolnoma varno naložen; kajti po državnih temeljnih zakonih je zasebna in občinska last nedotakljiva. Varen je denar bolj v hranilnici, nego doma. Obresti od posojil pa se morajo in se bodo morale plačati; tudi vojska te dolžnosti ne odpravi.

Sv. Križ nad Jesenicami. Na binokšno soboto popoldne je med hudo nevihto udarila strela v vrh cerkvenega zvonika, razbila gorenji del strehe in strop, predrila zid nad urnim kazališčem in se od tam razcepila ob stolpu krog in krog cerkve. Prevtala jo je na sedmih mestih in užgala venec pri Marijinem oltarju. Večje nesreče, hvala Bogu, ni bilo.

Cerkvenik je v istem trenutku polagal v cerkvi praznične prte po oltarjih. Strela je švigala krog njega in res čudež, da se mu ni nič zgodilo; le spekto ga je v noge in potisnilo h klopm. Domači župnik je ravno stal v župnijski veži, misleč da je v župnišče treščilo, ker je padlo poleg njega na cesto polno razkanih strešnih desčic. Ko stopi na cesto, vidi, da je streha vrh stolpa raztrgana in cerkveni zid razdrapan; zato hiti v cerkev, kjer mu cerkvenik ves prepaden kaže na goreči venec. Takoj ga potegneta raz oltar, pogasita plamen in tako preprečita požar v cerkvi, ki bi se bil utegnil razlegniti na leseni cerkveni strop, klopi, streho itd., ker je vse leseno.

Po tem urno končanem delu vpraša cerkve.lik župnika: »Kaj pa je bilo prav za prav? Ali ni sovražnik vrigel bombe na cerkev? Vsa se je stresla, in vsa je bila polna ognja. Vse bo na kup padlo, sem si mislil, in sedaj bo z menoj vred vsega konec.« Pojasnilo se mu je, da je treščilo v stolp in cerkev. Pa, hvala Bogu, da se mu ni nič zgodilo, in da ni nastal strašen ogenj. Ko bi strela predrila zid na severni strani, bi objela leseno cerkveno streho namesto cerkve in danes bi imeli namesto cerkve žalostno pogorišče.

Treska in hudega vremena, reši nas o Gospod!

Iz Škocijana pri Mokronogu. V tirolskih gorah je dal svoje mlado življenje za domovino Franc Blažon, član našega »Orla«. Pred vojsko je bil v Ameriki, odkoder je pošiljal ves svoj zaslužek materi, s katero vse sočustvuje ob tej bridki izgubi. — Nekdo v tukajšnji župniji ne mara vsem strankam prodati potrebnih živil. V Škocijan bo prišla sedaj zopet moka; če se komu ne bo hotelo potresti, oziroma prodati, naj se zglati pri kmetski zvezi.

Iz Črnomlja. Pri domači zabavi »Marijinega vrtca« v Črnomlju se je nabralo prostovoljnih doneskov za

»Rdeči križ« 62 K 86 vin. Tisočera hvala vsem darovateljem!

Dob. Janez Kompare, brat vnetega odbornika našega izobraževalnega društva, Jakoba, padel! Ze četrta žrtev v našem društvu, druga v rodbini Kompare iz Brezja pri Dobu! (Brat France je umrl za tifusom v Bosni.) V cvetu let in mladeniškega navdušenja za naše društvo je moral zapustiti svet! Bil je posebno nadarjen igralec na odru — zlasti še za šaljive vloge. Zadnjikrat je nastopil ravno pred izbruhom svetovne vojne pri »Naši krvi«, ki se je igrala v Dobu 29. junija 1914. Pri društvenem zboru je pel drugi tenor. — Dne 16. avgusta 1915 je odšel k vojakom, in ni se vrnil več. . . »2. febr.« pravi poročilo, »je bil smrtno nevarno ranjen prepehjan z avto v rez. bolnico v Ranziano (Ročin) pri Gorici in še tisti dan izdihnil. . .« — Večkrat je pisal domov: »Molite zame, ker sem v vedni nevarnosti.« Res je bil v nevarnosti, a življenja mu ni končala sovražna krogla, ampak njegova lastna granata. Zemlja pri zakopu je v sled obilnega deževja omeščana odnehala, granata je padla, eksplodirala in ga smrtno ranila. Ravno tisti dan je nameraval priti vun iz zakopa, a Bog je drugače obrnil. . . Dne 26., 27. in 28. aprila so mu lepi škocijanski zvonovi zapeli zadnjo pesem! Počivaj v miru draga duša! — Očetu pa, ki je že drugega sina izgubil v sedanji vojski, in Tebi, Jakob, ki si tako ljubil pokojnega brata Janeza, naše najedkritosrnejše sočuvstvovavne! —

Listek

Gramoz in Otrobek.

Vezela povest z žalostnim koncem.

Spisal — r.

(Dalje.)

3. Gramoz in Otrobek.

Leto 190. je bilo najbolj mokro, kar jih pomnim. Ze jeseni prejšnjega leta je bilo precej dežja; pozimi sta se menjala dež in sneg, biato in led, spomladaj je bilo pa tako vreme, da smo skoraj pozabili, kakšno je solnce. In tako se je zgodilo, da nisem prišel skoraj pol leta na Dunajsko cesto. Šele lep solnični dan v drugi polovici meseca majnika me je izvabil na moj navadni izprehod proti Savi.

V polovici leta se pa marsikaj izpremenil. Tako sem opazil, še preden sem prišel iz mesta, da je izginila tvrduka »Otrobek, prodaja moke in razniga blaga«.

»Aha,« si mislim, »Otrobek je šel po poti, ki jo je uhralo pred njo že več mokaric. Nabral si je malo premoženje, prodal mokarijo in sedaj živi gotovo kakor pravijo, od denarja.«

Tisti dan me je pa čakala še druga novica.

Korakal sem tako počasi proti Savi in premišljeval, kaj bi Gramozu povedal novega o Kitajcih. Tuintam sem se ozrl tudi po cestarijih, ki so prenašali težo in vročino toplega pomladanskega dne na trdi cesti, toda med njimi sem zastoj iskal svojega znanca. Nazaj grede se ustavim pri nekem takem možu s cesarskim orlom na klobuku in ga vprašam po Gramozu.

»Gramoz, Gramoz, ne; cestarja s tem imenom ne poznam nobenega,« odvrne mi mož.

»To je pa čudno, da ga ne poznate; kar pomnim, dela na tej cesti.«

»Gramoz, Gramoz,« pomišljuje mož, »kdo neki bi bil ta? Saj poznam vse cestarje, daleč naokoli. — Aha, ga že imam; vi mislite gotovo Gruntarja.«

»Ne Gruntar, Gramoz se piše. On je iz tiste slavne rodovine Gramozov, ki služi že stoletja cesarju na cestah.«

»Seveda, seveda, piše se Gramoz, pravimo mu pa Gruntar,« pritrdi mi cestar. »Ta priimek nosi že toliko časa, da sem skoraj pozabil na njegovo pravo ime. — Veste gospod, v svoji mladosti se je zagledal v nekega gruntarskega dekleta, ki je tudi mimo vozila mleko v Ljubljano. Bil je ves nor na tisto punco. Ona ga je pa vodila za nas. Nekeč se je toliko ohrabrilo, da jo je pršal, če ga če. Ta zviti spak ga je pa nalušč napačno razumel in mu je vpričo svojega ženina rekel, da pride lahko k hiši za — blapca. Od tistega časa mu nihče ne pravi drugače, kakor Gruntar. Sprva se je zelo jezilo, če mu je kdo tako rekel, polagoma se je pa navadil tega imena.«

»Stvar s tisto ženitvijo mi je znan, toda mislim, da je ostala skrita. Kdo je pa raznesel to okrog,« vprašam radoveden cestarja.

»Kdo neki, kakor tista gruntarska prevzetnica sama,« mi odvrne ta nekako ogorčeno. »Saj veste gospod, če le ena ženska ve kako skrivnost, ni več skrivnost. To vam gre hitreje okolo, kočor bi jo nabili po vogalih. O tem bi vam lahko. . .«

»Kje je pa sedaj Gramoz, da ga ne vidim na cesti, sežem zgovornemu možu v besedo.

»A tako; čisto sem že pozabil, da ste po njem povprašali. Gruntar je šel v pokoj in se je oženil.«

»Oženil se je,« zavzamem se jaz; »Gramoz, oženil? Saj se je ogibal ženske, kakor kače.«

»Ja, vidite gospod, to je pa že tako. Kači se še izopnete, ženski pa ne; kajti kača vas pusti v miru, če se je vi ne lotite, ženska pa ne. Meni se je tudi nekaj takega. . .«

»Torej oženil se je Gramoz, katero je pa vzel,« ga pretrgam vnovič.

»Tisti Otrobek, ki je imel tam doli mokarijo. Morda ga poznate. Imel je precej dobro moko in je še dosti krščansko tehtal. Moja žena je vedno pri njem kupovala.«

»Otrobek? Otrobkina je vzel,« se zopet začudim. »Kako sta pa vendar pri-

šla skupaj ta dva, Gramoz in Otrobek?«

»Kako sta prišla skupaj? Kakor se navadno pride. Otrobek je stal na pragu svoje prodajalne, Gramoz je pa mimo šel, in mož je bil izgubljen. Ženske je vrgel trnek, in karp se je pri tej priči ujel. Sicer mu pa ni nič hudega. Zakaj Otrobek je precej petičen. Prodajal je mokarijo in kupil malo hišico. Ako ju hočete obiskati, idite kar po tej le poti in v slabi uri ste tam. Vprašajte po Gruntarjevi hiši, in vsak otrok jo vam pokaže.«

»Kaj se je ta priimek prijel tudi hiše?«

»Seveda se je. Tako ima Gruntar od vsake ženitve nekaj. Od prve priimek, od druge pa hišo.« Pri teh besedah se je cestar glasno zakrohotal in vrgel polno lopato peska po pešpoti. Iz tega smeja je pa zvenela ne samo škodoželjnost, marveč tudi nevoščljivost.

Od tega pogovora je zopet minilo par mesecev, ko pridem na daljšem izprehodu v ljubljanski okolici mimo lične, skoraj čisto nove hišice. Za njo na vrtu je obiral postaren, a še vedno postaven mož jabolka, mala, okrogla, bolj priletna žena jih je pa nabirala v jerbas. Kako se začudim, ko spoznam v teh dveh, — kakor je bilo videti — zadovoljnih bitjih, svoja znanca z Dunajske ceste.

Bila sta Gramoz in Otrobek.

Tudi ona dva sta zapazila mene. Nisem se jima mogel ogniti. Moral sem na vrt v hladnico. Kakor bi mignil, je bila miza pogrnjena z bleščoče belim prihom, na njej so pa stali samo dobiro roči, ki si jih želi utrajen popotnik: kruh, med, surovo maslo, sadje, in steklenica jabolčnega mošta.

Med tem, ko sem težil tistega sitnega godrnjača, ki se mu pravi želo-dec, sta mi gostitelja pripovedovala, kako sta »prišla skupaj« in kako se imata.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Kako se mi je godilo v Albaniji.

Vojak Janez Treven iz Nove Oselice (p. Gorenjavo nad Škofjo Loko) piše svoji ženi iz Albanije:

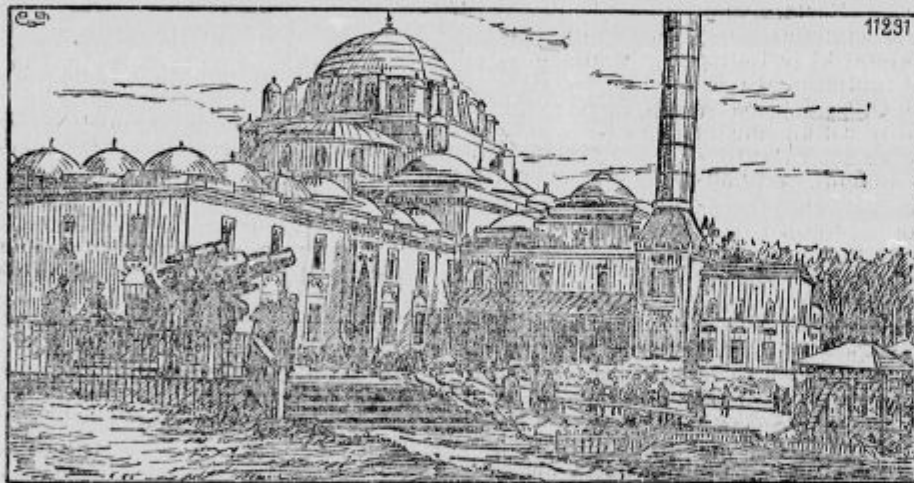
Draga žena! Srčno pozdravim iz daljne Albanije Tebe in vse domače. Prosim Te, da mi oprostiš, ko Ti nisem že toliko časa pisal. Pa ne, da bi mislila, da sem se jaz spozabil nate, ali da sem postal že alhanski kmet. Nikakor ne. Saj tukaj ni tako, kakor sem nekdanj čital v knjigi; nikjer ni ne tiste lepote ne tiste dobrote. Morda je drugod boljše; tukaj, kjer sem jaz, pa ni mikavno. Gadov sem v par dneh videl toliko, kot doma celo leto ne. Samo to prosim Boga, da mi zdravje dá, kajti tukaj postane marsikdo bolehen, jaz pa sem zdaj še zdrav. Vreme je tukaj (aprila) prav toplo, kakor pri vas v juliju. Če homo celo leto tukaj, mast bi se nam že segrela, samo to je dobro, da je ni-

mamo. Pa saj Albanci tudi niso debeli; ne vem zakaj ne, kajti delajo presneto malo. Naša koruza jim prav dobro diši; sami pa nič ne prodajo, ker nič nimajo. Edino, kar imajo, je tobak.

Eno jajce stane tukaj 24 vinarjev. Eno tako »štruco«, kakor jo vojak dobi za dva dneva, plačujejo tukaj eden drugemu, ako ima kateri kaj odveč, po devet ali deset kron. Jaz ga tako drago še nisem kupil. Spomnim se pa pri tem dostikrat, kako sem se doma malo brugal za kruh, ker sem ga dosti imel. Nikdar ni bila nobena potica doma tako dobra, kot je zdaj tukaj kruh. No, saj slab res ni, samo malo ga je. — Velikonočnih praznikov nisem nič kaj veselih imel; pa saj vem, da tudi doma ni bilo veliko bolje. Pirhe smo bili tudi pripravili, kar nas je kranjskih Janezov, da smo se malo kratkočasili. Tukaj smo štirje Slovenci; spimo pod enim šotorom, žabe nam pa muzicirajo in delajo cele noči kratek čas. Edina naša zabava je, da včasih malo zapojemo, ker petje je še zmeraj moje veselje. Vsak večer se malo porazvedrimo s petjem, dasi se nam nekateri

da Planinca ni več; toda Bog Kranjca ne zapusti.

Mi smo sedaj pregnali kletega Italijana že precej daleč v njegovo deželo. Prebivalstvo se pač ni nadejalo, da bo moralo zapustiti domove in okušati, kako žive begunci. Tako nenadoma smo privreli čez mejo, da so bili Italijani kar presenečeni. Dnevi 21. in pa 22. maja ostanejo zapisani z zlatimi črkami v zgodovini našega polka. Triindvajsetega maja smo preko razirganih italijanskih trupel in zakopov hiteli na Italijansko za polentarjem. Tesno mi je bilo vseeno pri srcu, ko smo šli čez kupe mrličev; smrdljivi dim in vzduh se je vlačil po bojišču, ker je še vse gorelo. Občudovali smo učinek naše artiljerije in strojnih pušk. Čez 12 tisoč ujetnikov smo ujeli samo v tem oddelku, zraven pa uplenili ogromne zaloge živeža in vojnega materiala. Toda polom je bil, kakor bi se pekel pogrezal. In še sedaj, ko to pišem, grome topovi svoje melodije. Aeroplani nas pridno obiskujejo ter pozdravljajo z bombami. Toda danes jo je pa eden pošteno izkupil, kar je povzročilo mnogo smeha. V dolini pod

»Debela Berta« v Štambulu (Carigrad).

čudijo, češ, kako moremo prepevati v tujini v takih razmerah. Toda kranjski Janezi smo zmerom veseli. Najlepša se nam zdi pa znana pesem:

Iz stolpa sem se zvon glasi,
ko vlega mrak se po vasi.
Le zvoni zvon iz temnih lin,
le vzbujaj mi na dom spomin!

Zato pa zvon le zvoni mi,
na tuji zemlji doni mi.

Pozdravljam Tebe in vse domače.
Piši, kajti težko pričakujem odgovora.
J. Treven.

Polom je bil, kakor bi se pekel pogrezal . . .

Italijanska dežela, 9. junija 1916.
Slavno uredništvo »Domoljuba«!
Sprejmite srčne slovenske pozdrave
Vašega zvestega čitatelja iz italijanske
dežele.

Dolgo časa se nisem nič oglašil v
»Domoljubu«. Morebiti je kdo menil,

menoj stoji zakopana motorna baterija 30,5 cm, ki z vso energijo pljuje na Italijane. Prav ko je iz svojih ust zalučal izstrelak proti sovragu, jo privozi sovražni aeroplan. Zračni pritisk zagrabi velikega ptiča ter ga tako zasuče, da komaj obdrži ravnotežje. Mislili smo že, zdajle bo telebnil; toda začudo hitro se vzravna in sila urnih krač jo ubere proti svoji domovini. Teda čez pet minut prideta zpet dva ter mečeta bombe — brez škode za nas. Nas pa čuva dobri Bog, polentar pa ima smolo. Ker je brezčastnež, zato se mu slabo godi. Poskrbeli bomo, da ga popolnoma mine pretepati se z nami. Pošiljam v imenu oddelka strojnih pušk srčne pozdrave vsem čitateljem. Če bi mi poslali sobotnega »Slovenca« bi bil iz srca hvaličen.

Desetnik Albin Planinec,
oddelek strojnih pušk.

Košnja.

Dozorela spet je trava,
dozorel je rožni cvet;
s koso brušeno zarano,
stopa kosec na poljano;
lepa košnja bo zdaj spet.
Bajna v jutru je planjava.

Padaj travica zelena,
cvetke, padajte drobne!
Kaj, da danes brhko lice
k tlom povešajo cvetlice?
Kaj da danes se ne vzpne
kvišku cvetka skor nobena?

Lani kosci so zapeli,
ko se je zasvital dan,
da odmevalo je v krogu
tja po polju in po logu.
Letos pa na bojno plan
vsi so peveci odhiteli.

Šli so v daljne tuje kraje
brant carja in svoj dom,
na krvavo bojno polje
brez strahu, vsi dobre volje;
ne plaši jih bojni grom,
Srd sovražni jih ne zmaje.

Le padajte ve cvetlice,
pod kosó zdaj na zemljo!
Saj tisoči krvavijo,
za domovje se borijo,
vence slave si pletu,
in vihtijo meč pravice.

Korporal Iv. Gruden.

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Uspeh gnojil. Odkar smo začeli rabiti v večji meri gnojnico in umetna gnojila, se je na našem polju veliko več pridelalo; število živine se je prav znatno zvišalo. Večje število živine pa napravi vedno več gnoja. V kratkem bo mogoče bolj sejati posebno tiste rastline, ki vzamejo zemlji največ gnoja, ki pa tudi največ pridelka donasajo. Na najboljši zemlji da pšenica s slamo vred na 1 ha 4.1 q beljakovin ter 36.2 q škroba, krompir 3.9 q beljakovin in 54.6 q škroba, sladkorna pesa 8.8 q beljakovin in 97.9 q škroba. Te poskuse je z vso natančnostjo izvršil profesor Schneidewind. — Vidimo torej, da sta krompir in pesa daleč boljša, kakor žito, toda najboljše je vendar pesa. To smo vedeli že poprej, toda gnoja ni bilo, da bi pesi močno gnojili. — Ko bo vojska ponehala, bo morala vlada gledati, da se ne bo žito preveč podražilo, ker bi drugače po mestih zelo težko živeli. Cene živini pa ne bo mogoče dosti znižati, ker je ne bo zadosti. Ze to nas sili, da pridelujemo žito za dom, drugače pa kolikor mogoče veliko krm-skih rastlin.

Navadna pesa je prav dobra kрма. Vsi pa vemo, da ni posebna za pitanje. Pozimi kaj rada gnije, spomladi je treba kmalu vse vun pometati; jese-

»Rdeči križ« 62 K 86 vin. Tisočera hvala vsem darovateljem!

Dob. Janez Kompare, brat vnetega odbornika našega izobraževalnega društva, Jakoba, padel! Ze četrti žrtev v našem društvu, druga v rodbini Kompare iz Brezja pri Dobu! (Brat France je umrl za tifusom v Bosni.) V cvetu let in mladeniškega navdušenja za naše društvo je moral zapustiti svet! Bil je posebno nadarjen igralec na odru — zlasti še za šaljive vloge. Zadnjikrat je nastopil ravno pred izbruhom svetovne vojne pri »Naši krvi«, ki se je igrala v Dobu 29. junija 1914. Pri društvenem zboru je pel drugi tenor. — Dne 16. avgusta 1915 je odšel k vojakom, in ni se vrnil več . . . »2. febr.« pravi poročilo, »je bil smrtno nevarno ranjen prepehlan z avto v rez. bolnico v Ranziano (Ročin) pri Gorici in še tisti dan izdihnil . . .« — Večkrat je pisal domov: »Molite zame, ker sem v vedni nevarnosti.« Res je bil v nevarnosti, a življenja mu ni končala sovražna krogla, ampak njegova lasna granata. Zemlja pri zakupu je vsled obilnega deževja omehčana odnehala, granata je padla, eksplodirala in ga smrtno ranila. Ravno tisti dan je nameraval priti vun iz zakopa, a Bog je drugače obrnil . . . Dne 26., 27. in 28. aprila so mu lepi škocijski zvonovi zapeli zadnjo pesem! Počival v miru draga duša! — Očetu pa, ki je že drugega sina izgubil v sedanji vojski, in Tebi, Jakob, ki si tako ljubil pokojnega brata Janeza, naše najodkritosrčneje sočustvovatelje!

Listek

Gramoz in Otrobek.

Vezela povest z žalostnim koncem.

Spisal — r.

(Dalje.)

3. Gramoz in Otrobek.

Leto 190. je bilo najbolj mokro, kar jih pomnim. Ze jeseni prejšnjega leta je bilo precej dežja; pozimi sta se menjala dež in sneg, blato in led, spomladaj je bilo pa tako vreme, da smo skoraj pozabili, kakšno je solnce. In tako se je zgodilo, da nisem prišel skoraj pol leta na Dunajsko cesto. Šele lep solnčni dan v drugi polovici meseca majnika me je izvalil na moj navadni izprehod proti Savi.

V polovici leta se pa marsikaj izpremenil. Tako sem opazil, še praden sem prišel iz mesta, da je izginila tvrdka »Otrobek, prodaja moke in razniga blaga«.

»Aha,« si mislim, »Otrobek je šel po poti, ki jo je ubralo pred njo že več mokaric. Nbral si je malo premoženje, prodal mokarijo in sedaj živi gulovo kakor pravijo, od denarja.«

Tisti dan me je pa čakala še druga novica.

Korakal sem tako počasi proti Savi in premišljeval, kaj bi Gramozu povedal novega o Kitajcih. Tuintam sem se ozrl tudi po cestarijih, ki so prenašali težo in vročino toplega pomladanskega dne na trdi cesti, toda med njimi sem zastoj iskal svojega znanca. Nazaj grede se ustavim pri nekem takem možu s cesarskim orlom na klobuku in ga vprašam po Gramozu.

»Gramoz, Gramoz, ne; cestarja s tem imenom ne poznam nobenega,« odvrne mi mož.

»To je pa čudno, da ga ne poznate; kar pomnim, dela na tej cesti.«

»Gramoz, Gramoz,« pomišlja mož, »kdo neki bi bil ta? Saj poznam vse cestarje, daleč naokoli. — Aha, ga že imam; vi mislite gotovo Gruntarja.«

»Ne Gruntar, Gramoz se piše. On je iz tiste slavne rodovine Gramozov, ki služi že stoletja cesarju na cestah.«

»Seveda, seveda, piše se Gramoz, pravimo mu pa Gruntar,« pritrdi mi cestar. »Ta priimek nosi že toliko časa, da sem skoraj pozabil na njegovo pravo ime. — Vestie gospod, v svoji mladosti si je zagledal v nekoga gruntarskega dekleta, ki je tudi mimo vozila mleko v Ljubljano. Bil je ves nor na tisto punco. Ona ga je pa vodila za nas. Nekeč se je toliko ohrabil, da jo je prah, če ga če. Ta zviti spak ga je pa nalašč napačno razumel in mu je vričo svojega ženina rekel, da pride lahko k hiši za — blavca. Od tistega časa mu nihče ne pravi drugače, kakor Gruntar. Sprva se se zelo jezil, če mu je kdo tako rekel, polegoma se je pa navadil tega imena.«

»Stvar s tisto ženitvijo mi je znan,« toda mislil sem, da je ostala skrita. Kdo je pa raznesel to okrog,« vprašam radoveden cestarja.

»Kdo neki, kakor tista gruntarska prevzelnica sama,« mi odvrne ta nekako ogorčeno. »Saj veste gospod, če le ona ženska ve kako skrivnost, ni več skrivnost. To vam gre hitreje okolo, kakor bi jo nabil po vogalih. O tem bi vam lahko . . .«

»Kje je pa sedaj Gramoz, da ga ne vidim na cesti, sežem zgovornemu možu v besedo.

»A tako; čisto sem že pozabil, da ste po njem povprašali. Gruntar je šel v pokoj in se je oženil.«

»Oženil se je,« zavzamem se jaz; »Gramoz, oženil? Saj se je ogibal ženske, kakor kače.«

»Ja, vidite gospod, to je pa že tako. Kači se še izopne, ženski pa ne; kajti kača vas pusti v miru, če se je vi ne lotite, ženska pa ne. Meni se je tudi nekaj takega . . .«

»Torej oženil se je Gramoz, katero je pa vzel,« ga pretrgam vnovič.

»Tisti Otrobek, ki je imel tam doli mokarijo. Morda ga poznate. Imel je precej dobro moko in je še dosti krščansko tehtal. Moja žena je vedno pri njem kupovala.«

»Otrobek? Otrobkina je vzel,« se zopet začudim. »Kako sta pa vendar pri-

šla skupaj ta dva, Gramoz in Otrobek?«

»Kako sta prišla skupaj? Kakor se navadno pride. Otrobek je stal na pragu svoje prodajalne. Gramoz je pa mimo šel, in mož je bil izgubljen. Ženske je vrgla trnek, in karp se je pri tej priči ujel. Sicer mu pa ni nič hudega. Zakaj Otrobek je precej petičen. Prodajal je mokarijo in kupil malo hišico. Ako ju hočete obiskati, idite kar po tej le poti in v slabi uri ste tam. Vprašajte po Gruntarjevi hiši, in vsak otrok jo vam pokaže.«

»Kaj se je ta priimek prijel tudi hiše?«

»Seveda se je. Tako ima Gruntar od vsake ženitve nekaj. Od prve priimek, od druge pa hišo.« Pri teh besedah se je cestar glasno zakrohotal in vrgel polno lopato peska po pešpoti. Iz tega smeja je pa zvenela ne samo škodoželjnost, marveč tudi nevoščljivost.

Od tega pogovora je zopet minilo par mesecev, ko pridem na daljšem izprehodu v ljubljanski okolici mimo lične, skoraj čisto nove hišice. Za njo na vrtu je obiral postaren, a še vedno postaven mož jabolka, mala, okrogla, bolj priletna žena jih je pa nabirala v jerbas. Kako se začudim, ko spoznam v teh dveh, — kakor je bilo videti — zadovoljnih bližih, svoja znanca z Dunajske ceste.

Bila sta Gramoz in Otrobek.

Tudi ona dva sta zapazila mene. Nisem se jima mogel ogniti. Moral sem na vrt v hladnico. Kakor bi mignil, je bila miza pogrnjena z bleščeče belim prtom, na njej so pa stale samo dobre reči, ki si jih želi utrujen popotnik: kruh, med, surovo maslo, sadje, in steklenica jabolčnega mošta.

Med tem, ko sem težil tistega sitnega godrnjača, ki se mu pravi želo-dec, sta mi gositeljja pripovedovala, kako sta »prišla skupaj« in kako se imata.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Kako se mi je godilo v Albaniji.

Vojak Janez Treven iz Nove Oselice (p. Gorenjavas nad Škofjo Loko) piše svoji ženi iz Albanije:

Draga žena! Srčno pozdravim iz daljne Albanije Tebe in vse domače. Prosim Te, da mi oprostiš, ko Ti nisem že toliko časa pisal. Pa ne, da bi mislila, da sem se jaz spozabil nate, ali da sem postal že albanski kmet. Nikakor ne. Saj tukaj ni tako, kakor sem nekaj čital v knjigi; nikjer ni ne tiste lepote ne tiste dobrote. Morda je drugod bolje; tukaj, kjer sem jaz, pa ni mikavno. Gadov sem v par dneh videl toliko, kot doma celo leto ne. Samo to prosim Boga, da mi zdravje dá, kajti tukaj postane marsikdo bolehen, jaz pa sem zdaj še zdrav. Vreme je tukaj (april) prav toplo, kakor pri vas v juliju. Če homo celo leto tukaj, mast bi se nam že segrela, samo to je dobro, da je ni-

mamo. Pa saj Albanci tudi niso debeli; ne vem zakaj ne, kajti delajo presneto malo. Naša koruza jim prav dobro diši; sami pa nič ne prodajo, ker nič nimajo. Edino, kar imajo, je tobak.

Eno jajce stane tukaj 24 vinarjev. Eno tako »štruco«, kakor jo vojak dobi za dva dneva, plačujejo tukaj eden drugemu, ako ima kateri kaj odveč, po devet ali deset kron. Jaz ga tako drago še nisem kupil. Spomnim se pa pri tem dostikrat, kako sem se doma malo brigal za kruh, ker sem ga dosti imel. Nikdar ni bila nobena potica doma tako dobra, kot je zdaj tukaj kruh. No, saj slab res ni, samo malo ga je. — Velikonočnih praznikov nisem nič kaj veselih imel; pa saj vem, da tudi doma ni bilo veliko boljše. Pirhe smo bili tudi pripravili, kar nas je kranjskih Janezov, da smo se malo kratkočasili. Tukaj smo štirje Slovenci; spimo pod enim šotorom, žabe nam pa muzicirajo in delajo cele noči kratek čas. Edina naša zabava je, da včasih malo zapojemo, ker petje je še zmeraj moje veselje. Vsak večer se malo porazvedrmo s petjem, daši se nam nekateri

da Planinca ni več; toda Bog Kranjčan ne zapusti.

Mi smo sedaj pregnali kletega Italijana že precej daleč v njegovo deželo. Prebivalstvo se pač ni nadejalo, da bo moralo zapustiti domove in okušati, kako žive begunci. Tako nenadoma smo privreli čez mejo, da so bili Italijani kar presenečeni. Dnevi 21. in pa 22. maja ostanejo zapisani z zlatimi črkami v zgodovini našega polka. Triindvajsetega maja smo preko raztrganih italijanskih trupel in zakopov hiteli na Italijansko za polentarjem. Tesno mi je bilo vseeno pri srcu, ko smo šli čez kupe mrličev; smrdljivi dim in vzduh se je vlačil po bojišču, ker je še vse gorelo. Občudovali smo učinek naše artiljerije in strojnih pušk. Čez 12 tisoč ujetnikov smo ujeli samo v tem oddelku, zraven pa uplenili ogromne zaloge živeža in vojnega materijala. Toda polom je bil, kakor bi se pekel pogrezal. In še sedaj, ko to pišem, grome topovi svoje melodije. Aeroplani nas pridno obiskujejo ter pozdravljajo z bombami. Toda danes jo je pa eden pošteno izkupil, kar je povzročilo mnogo smeha. V dolini pod

Košnja.

Dozorela spet je trava,
dozorel je rožni cvet;
s koso brušeno zarano,
stopa kosce na poljano;
lepa košnja bo zdaj spet.
Bajna v jutru je planjava.

Padaj travica zelena,
cvetke, padajte drobne!
Kaj, da danes brhko lice
k tlom povešajo cvetlice?
Kaj da danes se ne vzpne
kvišku cvetka skor nobena?

Lani kosci so zapeli,
ko se je zasvital dan,
da odmevalo je v krogu
tja po polju in po logu.
Letos pa na bojno plan
vsi so pevci odhiteli.

Šli so v daljne tuje kraje
bratit carja in svoj dom,
na krvavo bojno polje
brez strahu, vsi dobre volje;
ne plaši jih bojni grom,
Srd sovražni jih ne zmaje.

Le padajte ve cvetlice,
pod kosó zdaj na zemljo!
Saj tisoči krvavijo,
za domovje se borijo,
vence slave si pleto,
in vihtijo meč pravice.

Korporal Iv. Gruden.

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Uspoh gnojil. Odkar smo začeli rabiti v večji meri gnojnico in umetna gnojila, se je na našem polju veliko več pridelalo; število živine se je prav znatno zvišalo. Večje število živine pa napravi vedno več gnoja. V kratkem bo mogoče bolj sejati posebno tiste rastline, ki vzamejo zemlji največ gnoja, ki pa tudi največ pridelka donasajo. Na najboljši zemlji da pšenica s slamo vred na 1 ha 4.1 q beljakovin ter 36.2 q škroba, krompir 3.9 q beljakovin in 54.6 q škroba, sladkorna pesa 8.8 q beljakovin in 97.9 q škroba. Te poskuse je z vso natančnostjo izvršil profesor Schneidewind. — Vidimo torej, da sta krompir in pesa daleč boljša, kakor žito, toda najboljša je vendar pesa. To smo vedeli že poprej, toda gnoja ni bilo, da bi pesi močno gnojili. — Ko bo vojska ponehala, bo morala vlada gledati, da se ne bo žito preveč podražilo, ker bi drugače po mestih zelo težko živeli. Cene živini pa ne bo mogoče dosti znižati, ker je ne bo zadosti. Že to nas sili, da pridelujemo žito za dom, drugače pa kolikor mogoče veliko krm-skih rastlin.

Navadna pesa je prav dobra kрма. Vsi pa vemo, da ni posebna za pitanje. Pozimi kaj rada gnije, spomladi je treba kmalu vse vun pometati; jese-

»Debela Berta« v Štambulu (Carigrad).

čudijo, češ, kako moremo prepevati v tujini v takih razmerah. Toda kranjski Janezi smo zmerom veselji. Najlepša se nam zdi pa znana pesem:

Iz stolpa sem se zvon glasi,
ko vlega mrak se po vasi.
Le zvoní zvon iz temnih lin,
le vzbujaj mi na dom spomin!

Zato pa zvon le zvoní mi,
na tuji zemlji doní mi.

Pozdravljam Tebe in vse domače.
Piši, kajti težko pričakujem odgovora.
J. Treven.

Polena je bil, kakor bi se pekel pogrezal . . .

Italijanska dežela, 9. junija 1916.
Slavno uredništvo »Domoljuba«!
Sprejmite srčne slovenske pozdrave
Vašega zvestega čitatelja iz italijanske
dežele.

Dolgo časa se nisem nič oglašil v
»Domoljubu«. Morebiti je kdo menil,

menoj stoji zakopana motorna baterija 30.5 cm, ki z vso energijo pljuje na Italijane. Prav ko je iz svojih ust zalučal izstrelak proti sovragu, jo privozi sovražni aeroplan. Zračni pritisk zagrabi velikega ptiča ter ga tako zasučé, da komaj obdrži ravnotežje. Mislili smo že, zdajle bo telebnil; toda začudo hitro se vzravna in sila urnih krač jo ubere proti svoji domovini. Toda čez pet minut prideta zopet dva ter mečeta bombe — brez škode za nas. Nas pač čuva dobri Bog, polentar pa ima smolo. Ker je brezčastnež, zato se mu slabo godi. Poskrbeli bomo, da ga popolnoma mine pretepati se z nami. Pošiljam v imenu oddelka strojnih pušk srčne pozdrave vsem čitateljem. Če bi mi poslali sobotnega »Slovenca« bi bil iz srca hvalen.

Desetnik Albin Planinec,
oddelek strojnih pušk.

ni še prostora zmanjka zanjo, pozimi pa prezebe. Te razmere nas učijo, da poskusimo na najboljši zemlji s sladkorno peso. Ta ima na težo in množino veliko manj pridelka, je pa precej več vreden, kakor od navadne pese. Pridelalo se je na 1 ha pri istem profesorju povprečno skozi 5 let navadne pese (Eckendorfer) 1156 q, ki je imela 139.25 q suhih redilnih snovi; pri sladkorni pesi je bila teža vse pese le 474.6 q toda 177.12 q suhih redilnih snovi. Pridetek je manjši, vzame manj prostora, se manj pokvari, lažje prenaša zimo in je sposoben tudi za pitanje in ima toliko redilnih snovi, kakor nobena druga rastlina na istem prostoru. Seveda ne smemo také pese obirati, kakor se navadna pesa obira.

Toda kaj bom s sladkorno peso, pri nas ni tovarn, na Češko ali na Moravsko je pa ne bom pošiljal? — Ne bo treba, ti boš peso pokrmil svojim živim. Zdaj priporočajo melaso in surovi sladkor za živino. Obojno krmilo pride od daleč. Računaj malo! Mogočni kmet na severu, ki sladkorno peso proda, mora toliko za peso dobiti, da se mu trud dobro izplača. Plačati je treba vožnjo do tovarne. Tovarne hočejo imeti svoj dobiček, ki navadno ni premajhen, delavci svojo plačo, stroji, ki delajo, se morajo izplačevati, ker se izrabijo, potem vožnja do železnice in zopet železnica, zaslužek, trgovci, sladkor in melasa se podražita, da kmet prav težko izhaja, če hoče to živino pokrmili. Čemu dajati tujcem zaslužek, ko se lahko doma dobi sladkorna pesa pridelati? Imamo veliko njiv prve vrste, na katerih navadna pesa prav dobro raste. Zdaj je veliko gospodarjev, ki imajo obilo gnoja. Poskusimo enkrat. Ta pesa naj bi se potem le za zimo in pomlad hranila. Treba je prav dobro gnojiti in globoko orati. — Naj se le seje jeseni malo manj žita, da bomo spomladi lahko s sladkorno peso poskusili. Navadna pesa je letos pri nekaterih precej slaba. Če pripelješ k njivi gnojnice v sodu in jo ženske raznesijo po njivi, si bo kmalo pomagala. Poskusi jo tudi dvakrat okopati, kar ji prav posebno pomaga. Saj ne vemo, kako bo s krompirjem jeseni. Iz naših dežel bo vojaštvo letos najbrž veliko manj jemalo, kakor lansko leto; toda zdaj tudi se ne vemo, kakšna bo letina.

Kopriva. Zelo so povišali letos pozimi koprivo. Mislili so iz nje dobiti nadomestilo za ameriški bombaž, ki ga Anglež ne pusti k nam. »Ta ponižna kopriva ima najboljšo vlakno. Sejte, sadite, ohranite je veliko, da ne bomo razcapani hodili!« Tako se je svetovalo. In res so nekateri poskusili. Njive so izorali, vse prebrnali in zavrali, da bi morala rasti. Toda, kje sem dobiti? Nobena trgovina ga ne prodaja. Nabirali so toraj male koprive ob plotovih in zidovih ter jih posadili kakor mlado peso v redovito zemljo. Toda spak ni hotel rasti. Ta hudomušna kopriva je kakor zanikaren prešiček, ki le vedo pije in gnojnico žre, močne krme pa ne

mara. Kopriva hoče ostati kakor pastorka pri plotovih in zidovih. V najboljši, pognojeni zemlji ni hotela rasti. Zdaj so svetovali, naj bi jo nasadili ob nerodovitnem svetu, zlasti po železniških tirih in onih mejah ob železnicah. Koliko milijonov plemenite rastline bi zrašlo in milijone kg koprivnine bi imeli za obleko. Toda, kdo bo sadil? Ali se bo izplačalo? Soglasni sklep je bil: »Ostanimo raje pri lanu in konoplji, ker tu vemo, kaj imamo.«

Kupčija s Turčijo. Živahna kupčija se je začela s Turčijo. Marca so uvozili na Turško 452 vagonov moke, 492 vagonov žita, 221 vagonov fižola, 41 vagonov petroleja, — vse to seveda iz Bolgarije in Romunije, 18 vagonov sladkorja, 18 vagonov papirja. Prodali so pa 57 vagonov hroma, 17 vagonov bakra, 28 vagonov volne, 85 vagonov mohaira, to je tkanina iz volne angorske koze, ki je za volno najboljša na svetu, 49 vagonov lanenega semena in sesama, 18 vagonov oljivnega olja, prav veliko svile in drugih tkanin. Tam na Turškem je letos tudi zmanjkalo kovanege drobiža. Ljudje so drobiž poskrili, ker so se bali, da bo papir po vojski veljavo izgubil. — Vlada je s silo vpeljala stari drobiž, ki je že davno veljavo izgubil. Tudi nov papirnati denar je vlada razdelila. — Žito dobi dobro kaže.

Bolgarska se prav naglo razvija. V zadnjih 20 letih se je izvoz potrojil. Težave ima pa vendar, ker ima državni dolg v tujini. Veliko dobe ondi ljudje za žito, živino in za rožno olje. Samo rožnih cvetov so leta 1914 pridelali 87.797 q in prodali 530.956 steklenic tega dišečega olja za 11'62 milijonov K. Na leto prodajo Bolgari tudi 22 milijonov kg dobrega tobaka.

Na Grškem žito bolj slabo kaže; prav dobro pa vino in oljke. Pomaranče, limone in mandeljni so prav lepo odcveteli. Pomaranč je skoro zmanjkalo; vse pojedlo Angleži in Francozi pri Solunu. Grki so prodajali 1000 pomaranč za 50—60 fr., toraj 1 za 6 vin. Take cene še niso nikdar dosegle. Tudi grško vino so večinoma ti vojaki popili. Plačajo 100 l 45—50 fr., še enkrat dražje, kakor je bilo pred. Cene olja padajo.

Romunska je prodala letos do konca marca 24.282 vagonov pšenice, lani v istem času le 12'8 vagonov, rži 20262 vagonov, lani 468'6, turščice 23.041, lani 10.2072, ječmena 16.157'1, lani 45047, ovsu 4.273'1, lani 24'6, pšenične moke 7325, lani 200'7, otrobi 1873'5, lani 151'5. In še to, kar se je lani prodalo, je bilo prodano le proti koncu leta. Žita je bilo dosti, denarja malo, pa so si Romuni mislili: Čemu nam bi žito razjedali moli, mi pa pomanjkanje na denarju trpeli. Boljše: drži ga, kot lovi ga.

V Ameriki so zdaj sledeče cene: pšenica 48'76, oves 13'05, turščica 13'33, pšenična moka 32'75, sladkor 68'87, svinjska mast 135'83, kava 106'08, petrolej 14'98, bombaž 137'64 K, vse za 100 kg.

Dunaj. Dne 13. t. m. je bilo na dunajskem sejmu 1123 govodi. Mesarji so jih že pred sejmom nakupili 2022. Plačevali so voli: 00 550, 501—535, Ia. 476—500, Ila. 441—475, IIIa. 425—440, krave in bika 400—525 K za 100 kg.

Na Češkem je vlada določila najvišje cene za govejo živino. Plačati se morajo kmetu doma: voli Ia. do 380, Ila. do 330, IIIa. do 280, biki in telice Ia. 350, Ila. 300, teleta Ia. 350, Ila. 300 kron za 100 kg. Tehtati se mora lačna živina. Če je nasičena, se odtegne 5%. V Pragi so plačevali v zadnjem času Ia. voli 5—530 K.

Prešičev je bilo 14. t. m. na Dunaju 3702. Debele in mesnate prve vrste so plačevali 10 vin. dražje pri kg, toraj 1 kg do 7'10 K.

Pozimi bo zelo jaje manjkalo. Kdo jih more dobiti, naj jih ohrani v apnani vodi, kakor je »kmetovalec« priporočal.

Kuncorejski zaved pod Rožnikom.

C. in kr. armadno poveljstvo je uredilo meseca oktobra 1915 pod Rožnikom v Ljubljani, v bližini meščanskega strelišča, kuncorejo, ki ima namen, izrežati živali posebno dobrih plemen, jih oddajati malim zajčarnam po deželi na Kranjskem, pospeševati kuncorejo in na ta način odpomoči pomanjkanju mesa.

Zavod je moderno urejen, razpolaga tačas z nad 100 zajci, od teh približno 470 plemenih živali (400 zajk in 70 zajcev).

Ker ima vsaka zajka na leto povprečno 30 mladih, se more pod Rožnikom izrediti vsako leto približno 12.000 zajcev, kar odgovarja 48 do 50 tisoč kilogramom mesa.

Zastopana so najrazličnejša plemena, plemenita in navadna, kakor veliki srebrni, sivi srebrni, nemški veliki listasti, veliki belgijski, železobelgijski in francoski ovni.

V velikih, udobnih in skrajno snažnih prostorih vise zelo poučni plakati, ki dajejo važna pojasnila, kakor n. pr. da izvažajo Francija na leto za 160 milijonov frankov zajcev, Belgija je pa pred vojsko samo na Angleško izvozila za 26 milijonov na leto.

Zajče meso je za prehrano ljudstva na Francoskem, Belgijskem in Nemškem velikega pomena. Pri nas utegne biti vzrok, da tega mesa nekateri ne marajo, v tem, da ga znajo le malokje pravilno pripraviti.

Zajče kožuhovine tudi ni podcenjevati, ker je gorka in trpežna in posebno sedaj, ko je razne vrste kožuhovine v ceni zelo poskočila, razmeroma poceni.

Armadno poveljstvo je dovolilo, da si more zajčarno od 21. maja t. l. dalje ob nedeljah in praznikih v časar od 2. do 7. ure popoldne proti vstopnini 20 vinarjev za osebo (v korist soškemu fondu za delonezmožne soške bojvnikove) vsakdo ogledati.

Kdor si hoče kupiti plemenske ali klavne živali, si mora ogledati zajčar-

no proti gori določeni vstopnici ob tor-kih, četrtkih in sobotah od 2. do 5. ure popoldne in si mlade živali osebno izbrati.

Vsakišno pojasnilo o kuncoreji daje vodja zajčarne: stotnik-avditor dr. Stefan Voszka ob gori navedenih dneh v prostorih zajčarne same, drugače pa v hiši na Poljanski cesti št. 13, II. nadstr., vrata 19.

Za naše gospodinje.

Surovo maslo se ohrani. Zgneti maslo na široko in potrosi s soljo. Ali oplakni prster lonec, potrosi ga s soljo, stisni maslo v kepah vanj in pokrij s čisto platneno krpo, ki je bila namočena v prekuhano slano vodo. Kadar je krpa suha, jo zopet zmoči. Voda mora biti mrzla.

Zeliščno maslo. Razsekljaj nekoliko mlade kreše, peteršilja, zelene, drobnjaka, koromača in žajbelja ter zamešaj med sveže surovo maslo. To je posebno za pomlad zdrava namaza na kruh za bolehnne in za otroke, pa tudi zdravim ne škoduje.

Fižolova mlečna juha. Ta juha se lažje prebavi, kakor zaraštana, stane pa manj, ker ni treba masti. Skuhaj pest fižola na vsako osebo, pa ne zalij dosti, kadar odliješ prvo vodo; ravno toliko, da se skuha. Nato ga zmečkaj in zalij z vrelim mlekom ali z mešanico vode in mleka. Posoli fižol že prej ter prideni pri kuhanju žajbelja in kumine. Juha je tečna in zdrava.

Juha iz ovsene moke. Na žlici masti zarumeni dve žlici ovsene moke, zalij s slanin kropom in kuhaj, dokler se ni moka razpustila. Malo kumine in sladkorja, žlico kisle smetane in pest zelenega peteršilja da juhi dober okus. Taka juha s črnim kruhom je dosti bolj redilna, kakor mesna, posebno če utepeš v njo jajce.

Za zajutrek priporočajo zdravniki ovseno juho: bodisi prežganka iz ovsene moke, sok ali ovsena kaša. Tudi kakao, pomešan z ovseno moko, je redilen in okusen. Pri sedanji draginji kave se bo treba vrniti k zajutreku, ob katerem so zrastle in so bili krepki naši pradedje. Oves ima v sebi tvarine, ki delajo močne kosti, lepe lase, zdravo, svežo polt in zdrave zobe. Konj dobi po ovsu lepo dlako in lahko nogo; človek se ves prerodi in ostaja ob ovseni hrani krepak in čil do najvišje starosti.

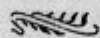

Srečke avstrijskega Rdečega križa.

Družba Rdečega križa namerava izdati nove srečke, ker hoče naenkrat pridobiti veliko premoženje, ki ga potrebuje. V sedanji svetovni vojski so se izčrpala vsa nabrana sredstva; ako hoče izpolnjevati svojo veli-

kansko nalogo, kateri se hoče posvetiti baš po mirovnem sklepu, je nujno potrebno, da si zagotovi nov vir dohodkov.

Najvišje priznanje zasluži dejstvo, da je Rdeči križ v svetovni vojski na občudovanja vreden način in brez prenehanja izpolnjeval svoje naloge, za kar mu je zagotovljena vroča zahvala ranjenih, bolnih vojakov ter vsega prebivalstva. Družba in pred vsem njeni dobrotniki, ki so ji pomagali od leta 1880. do leta 1914. nabirati vojni sklad, niso mogli naprej vedeti, da bo vojska v takem obsegu in tako dolgo divjala. Potrebna je bila nadaljnja izdatna denarna pomoč, ki jo je prebivalstvo naklanjalo do zdaj s povoljnim uspehom. Rdeči križ si je pa svest, da z mirovnim sklepom njegovo delovanje še ne bo zaključeno, in se torej ne more zadovoljiti le s počasnimi prostovoljnimi prispevki. Rdeči križ hoče v zmyslu svojih določil z vso močjo gojiti ljudsko zdravje, kar bo po vojski gotovo važneje, kakor kdaj poprej.

Na grobovih naših bratov.

Mili drugovi, tu na grobovih naših tovarišev malo postojmo, zanje molimo in žalostinko eno najlepših v slovo jim zapojmo!

In smo molili in smo zapeli
žalostno pesem, težko in resno,
da je turobno od gor odmevalo,
da je pri srcu postalo nam tesno...

In kar naenkrat se je zazdelo,
kakor da čujemo tam iz daljave,
mile glasove, solzeče, tožeče,
trepetajoče čez bojne planjave.

Mi smo ohmolknili. Srce turobno
nam vztrepetao v globoki je žali;
s srcem potrim, s sklonjeno glavou
prisluskovali glasovom smo z dalj...

Bili glasovi mamice so tožnih,
dece nedolžne, nevest hrepenečih,
ki so plakali za svojim najdražjim...
Ti jih tolaži, Oče trpečih! —

Vide.

Prehlajen vrat je za nalezljive boleznine posebno občutljiv. Bolezensko kali se morejo razvijati le na mrzlih sluznicah v vratu in grlu. Ako imata vrat in grlo normalno toploto — tedaj zatro bolezenske kali važnostne snovi tople krvi. Z izpiranjem vratu in grla s Fellerjevim bol šašajočim antiseptičnim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko „Elza-Fluid“ se ohrani sluznicam grla in vratu zdrava toplota in vse bolezenske kali postanejo vsled tega neškodljive. Dober vpliv „Elza-Fluida“ se naslanja na svoj antiseptični, kri čiščeči in tvoreči učinek. Tudi pri vrtiranju vratu učinkuje dobro in holecine olajšajoče. 12 steklenic tega dobrega domačega zdravila pošlje na vse strani franco za samo 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr. 16 (Hrvatska). Pri želodčnih bolečinah naj se vzame Fellerjeve želodec krepčujoče, lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza-kroglice“, ki se lahko obenem naroče, 6 škatlic franco 4 K 40 v. Veliko stalnih prijateljev si je pridobila Fellerjeva pomada za negovanje kože z znamko „Elza“ v tončih: po 2 K. Najboljša bramba proti vremenskim neprilikom na roke in obraz, napravi kožo čisto vsakršnih madežev. (Sa)

Tedenska pratika.

Petek, 23. junija: Sv. Eberhard, škof. — Sv. Cenon, spoznavalec. — Sv. mučenci iz Vienne in Lyona. († 177.)

Sobota, 24. junija. Sv. Janeza Krstnika rojstvo. (Kres.)

Nedelja, 25. junija; 2. pobinkošna. Evang.: Prilika o veliki večerji. Povabljeni so se izgovarjali, zato je gospodar poslal hlapca, naj povabi hrome, slepe, kruljeve, uboge. Nihče pa izmed onih, ki so bili povabljeni, ni okusil gospodarjeve večerje. — Sv. Viljem, op. († 1142.) Sv. Kristina, dev. († 1312.)

Ponedeljek, 26. jun. Sv. Janez in Pavel, muč. († 362.) — Sv. Vigilij, škof.

Torek, 27. junija. Sv. Hema, vdova. — Sv. Vladislav, muč. († 1095.) — Sv. Pavlin Nolanski. († 431.)

Sreda, 28. junija. Sv. Leon II., papež. — Sv. Irenej, spozn.

Četrtek, 29. junija. Sv. apost. Peter in Pavel. († 67.)

Solnce vzhaja ob 3. uri 54 minut. — Zahaja ob 8. uri 15 minut (solnčne ure).

Luna. Mlaj 30. junija ob 11. uri 45 minut dopoldne.

Sv. Vladislav.

(† 1095.)

Vladislav je bil rojen na Poljskem, kjer so njegovi kraljevi starši živeli v pregnanstvu. Kakor pri drugih blaženih osebah, se je tudi pri njem že v mladosti razvila čednost pobožnosti in deviške nedolžnosti do izredne popolnosti. Ko je bil izvoljen za ogrskega kralja, se je moral večkrat vojskovati, a je povsod le širil slavo božjo. Do revežev je imel prav posebno usmiljeno srce, tako da je o njem šel glas: »Kralj ogrski ne dela drugega, kakor revežem deli miloščino, ustanavlja bolnišnice in zida cerkve.« V njegovi palači je vladalo strogo življenje; nikdar ni pil vina, prosti čas je pa porabil, da je v cerkvi molil.

Svoje krščansko mišljenje in ljubezen je pokazal zlasti tudi proti bivšemu ogrskemu kralju Salomonu, ki je bil pregnan. Spravil se je z njim ter mu zagotovil večjo letno plačilo, da se je odpovedal vsem pravicam do kraljevega prestola. Kljub temu je Salomon snoval zaroto proti Vladislavu, da bi ga vrgel in pregnal. Toda njegove hudobne nakane so se izjalovile; spravili so ga na varno, a kralj mu je velikodušno podelil prostost.

Ko se je snovala prva križna vojska za osvoboditev Jeruzalema, se je pripravil tudi Vladislav, da bi se je udeležil; toda Gospod vojnih trum ga je poklical po blaženi smrti v nebeški Jeruzalem.

L. 1192. se je tisti dan, ko je bil Vladislav prištet med svetnike, videla nad mestom Varaždinom blesteča zvezda; svetloba je trajala dve uri. Prav takrat

je neka mati pripeljala svojega šepastega in pohabljenega sina na grob sv. Vladislava; tam je molila za svojega sina, da bi mu izprosila zdravje. Kmalu je bilo dečku polajšano, slednjič je pa vstal popolnoma zdrav in lepo zraščan z groba kraljevega svetnika. Ogrci imenujejo Vladislava zaradi tega in več drugih čudežev »čudodelnega kralja«.

Najnovejše z bojišč.

Položaj na ruskem bojišču. V Voliniji skušajo ruske napadalne čete napredovati na prostoru jugozahodno od Lucka proti Gorohovu. Ob Stiru, zahodno od železnice Kovel—Rovno so čete generala Linsingena odbijale ruske napade deloma s protinapadi.

V vzhodni Galiciji ob ruski meji so napadle ruske sile blizu Lopuczna (severno od Novo Aleksincea) v devetih vrstah. Naš 44. pp. jih je vrgel in jim prizadejal težke izgube.

Na Laškem. Med Brento in Astico so odbile naše čete številne napade Italijanov, zlasti močan napad severno od Monte Meletta. Ujetih 700 Lahov.

Vprašanja in odgovori.

J. F. — **Litija:** Ako so vam zavrnili prošnjo, so morali imeti kakšen drug razlog.

I. M. — **Travnik:** Seveda. Naslov: Gemeinsames Zentral-Nachweisbureau, Auskunftstelle für Kriegsgefangene in Wien Fischhof Nr. 3.

M. R. — **Mežica:** Uredništvo bi moralo otvoriti posebno pisarno, če bi hotelo ustrezati v vseh takih vprašanjih in prošnjah. Pišite na naslov: Polizvedovalni urad c. kr. avstr. družbe Rdečega križa na Dunaju VI., Dreihuf-eisenasse Nr. 4. (Kriegsschule).

F. Pr. — **Kočevje.** Vaše vprašanje bi moralo biti naslovljeno na županstvo. Kjer posluje krajevni odbor za aprovizacijo. Ako županstvo blaga nima, seveda tudi postreči ne more. Po nekod so preskrbo prav izborno vodili.

F. P. — **Seica:** Napravite novo prošnjo; saj je bilo čitati, da sedaj lozadevno postavo milejšje tolniačijo.

A. G. — **Nyírsánya, Ogrsko:** Labko boste šli na dopust. Pri vojaški oblasti zaprosite pošto izkaznico (Passierschein); preskrbite si pa poprej — tako vsaj smo poučeni — sliko (fotografijo).

To in ono.

Kadar je na fronti mirno... Na Cararabski fronti se nekega dne pokaže nad bregom ruskih strelskih jarkov tablica. Nanjo je bil privezan večji kos »hleba« in težak zagrizek slanine. Rusi

so venomer vpili: »Mi tako živimo! Pridite k nam!« — Kot odgovor so obesili avstrijski vojaki na desko veliko gnjat ter kolač z napisom: »Vi pridite do nas!« — Hitro nato pripno Rusi na svoji tablici steklenico »vodke«. — Avstrijci pa jim odgovore z buteljko šampanjca ki je visela med gnjatjo in kolačem. — Tedaj pritrde Rusi štiri kralje od igralnih kart; s tem so menda hoteli v spomin poklicati, da se štiri velevlasti bore zoper Avsiriijo. — Na avstrijski strani niso ostali odgovora dolžni. Takoj prilipijo na desko štiri ase igralnih kart, češ, »as« je močnejši in kralja takoj vzame. — Po tem šaljivem prizoru so se pa kmalu zaslišali zopet streli —; šala se je umaknila resnosti.

Vse prepovedano. Gospodična iz mesta je nabirala na izletu potočnice in je zdrsnila v potok. Na njen krik priteče tovariš izletnik in jo potegne iz vode. Krik pa je privabil tudi občinskega redarja, ki je izjavil, da se morata ponesrečenka in njen rešitelj zglasiti pri županu. Morala sta z redarjem. Župan nagovori gospodično: »Torej vi ste se v našem potoku kopali? In vi ste obtoženka iz vode izveleki? Plača vsak dve kroni kazni.« — »Za kaj?« vpraša gospodična ogorčena. — Župan prijazno pojesnuje: »Niste brali svarila: V našem potoku kopati se je prepovedano?« — Izletnika sta se nesmojela tej samovoljni razlagi; zlasti se pa čudi izletnik, ki se hudeje: »Dobro; recimo, da bi se bila gospodična pregrešila s kopanjem v tej vaši luži; pa zakaj naj plačam jaz dve kroni kazni?« — Župan ga misno pouči in reče: »Izletniki mislite res, da se sme na vasi kar od kralja vse. Zato sem postavil table z napisi. Pojdite pa berite vendar, da je tam zapisano: Tu je prepovedano vsako kopanje in ribarjenje.«

V svojo zanko se je ujel. Odvetnik: »Kako si upate ponuditi se meni v službo, ko sem vas ravno večeraj zaradi tatvine zagovarjal?« — Zločinec: »Gospod doktor, vi ste večeraj pred porotniki toliko lepega o meni pripovedovali, kakor že noben človek; in tako sem mislil, da vam ustrezem, če se vam ponudim v službo!«

Dejga pet. Gospodar dečku, ki je na čišnjem drevesu: »Precej dol, ali pa grem očetu povedati!« — Deček: »No, le hitro pojdite, pa recite generalu Makensenu, da ga prav lepo pozdravljam; pri njem je moj oče v Albaniji.«

Dobre knjige.

Dr. Mihael Opeka: Rimski verzli. V Ljubljani, 1916. Izdala »Leonova družba«. Tiskala »Katoliška Tiskarna«. — Pesmi so iz onih sedmih let, ko je sedanji deželni sol. nadzornik dr. M. Opeka bival v Rimu kot slušatelj bogoslovja in modroslovja na Gregorijanskem vsenčistišcu.

»Weg zum Glück«. Nedavno je izšla v Monakovu (Katholisches Verlag-Institut, Walterstr. 22) knjiga z zgornjšim naslovom: »Pot do sreče« ali »Umetnost, kako se

življenje podaljša«. — Za tiste, ki razumejo nemški jezik, je knjiga velike vrednosti. Vsebuje namreč v abecednem redu opis vseh navadnih bolezni, obenem pa nasvetuje preizkušene, domače in naravno pomočke, kako zdraviti razne bolezni in kako si utrditi zdravje. Strani ima knjiga 372, stane 3 K 50 vin.

Fran Ferjančič, Narodno vojaško. Sedmi venček. Cena 60 vin.

Anton Kosi, Vojaške narodne pesmi za solo in dem. Za dvo- ali triglasno petje. Prvi zvezek. Cena 1 K.

Ze Slomšek je trdil, da uporabi Slovenec vsako priliko, da si zapoje primerno pesem. Zato se ni čuditi, da tudi v sedanjem velikem in mogočnem času Slovenci mnogo pojo. Zlasti vojaške narodne pesmi so prišle sedaj do posebne veljave, ker jih šele sedaj prav razumemo in čutimo. Narodna pesem se glasi tudi na bojnem polju v strelnem jarku; mladenič, ki se odpravlja na nabor, se z njo tolaži in navdušuje, otroci jo pojo v šoli in doma.

Natančal zemljevidi za zasledovanje prodiranja naših čet na laškem ozemlju se dobijo v Katoliški Bukvarni v Ljubljani v merilu 1:250.000 Ravensteins Kriegskarte Nr. 16; Südtirol, Dolomiten, Lombardische Berge, Gardesee-Gebiet u. angrenzende Oberitalien. Cena K 3. — Ravensteins Kriegskarte Nr. 17 je v stiku s prvim zemljevidom in obsega: Östliche Dolomiten, Karnische und Julische Alpen, Görz, Küstenland, Friaul und oberitalienische Venetianische Ebene. Cena K 3; dobi se dalje tudi zemljevid za rusko bojišče: Ravensteins: Galizien, Karpathen, Bukowina nebst anschliessendem Ungarn, Russland usw. Cena 2 K 25 vin. — Vsi zemljevidi so izdelani s tako natančnostjo, da podrobno navajajo vse kraje in postojanke, o katerih poročajo časopisi.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 14. junija: 21, 16, 2, 51, 60.
Dunaj, 17. junija: 51, 81, 25, 77, 32.

SKRIVALNICA.

Kje je moj bratec?

1367

Razglas.

P 60/16
6.

Na predlog g. dr. Franceta Šemrov v Kranju kot kuratorja Karola Windischer-ja iz Kranja se naznanja, da se nameravajo prstovoljnimi potom prodati zemljišča Karola Windischer, in sicer:

1. pristava p. št. 292 v drevoredu v Kranju, cenjena 12.000 K;
 2. njivo oziroma gozd na Kranjskem polju p. št. 574, 767, 861 in 903, cenjene blizu 5000 K;
 3. posestvo na Kucni vl. št. 42, d. o. Sv. Jošt ali skupno ali posamezno, cenjeno nekaj nad 20.000 K;
 4. gozd v Zg. Besnici p. št. 286, cenjen na 338 K.
 5. travnik ozir. gozd vl. št. 276 d. o. Stražišče, cenjeno 2500 K.
- Reflektantje se obveščajo s tem pristavkom, naj stavijo svoje najvišje ponudbe, pisмено nastavljene na gosp. kuratorja dr. Fr. Šemrova v Kranju do 15. julija 1916.

C. kr. okrajna sodnija v Kranju,
odd. II., dne 6. junija 1916.

Čevlje za dame

ali prazniške za dekleta in tudi za otroke, le fino, trpežno in moderno blago vseh vrst, tekoj preskrbi in razpošilja domača večakinja na povzetje po najnižjih dnevnih cenah, proti nagradi 50 vinarjev na paru, za trud ne bave in pošiljatelj. Pri naročilu je potrebno navesti: a) številko velikosti ali poslati obris stopala; b) navesti vrsto in barvo usnja (boks ali ševro); c) obliko (amerikansko, kavališko ali drugo); d) visoke ali nizke; šivane ali zbite; e) boljše ali cenejše blago. Neugajajoče se zamenja. Ker ceno rastejo in blaga primanjkuje, se temveč prilani čim prej se naroči. Z udanostjo

Hermína Pavliček,
Dunaj, II., Kolthe Kreuzgasse 5/10.

Varčne gospodinje

mi posiljamo volnene in bombažne čunje, ledene brez kovin in gumbov, v 5 kg zavojih po pošti, nad 20 kg po železnici. Plinčam do preklica za volnene čunje, negavice, robce i. t. d. K 2 — za kilo, za bombažaste in polvolnene čunje 50 vin za kg. po prejemu blaga po odhodu poštnine in veznine. V vsak zavoj naj se vloži list z naslovom posiljenca.

JOSIP MILLER,
tiskarica

Schluckenau - Češko.

Kuverte s firmo, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna
v Ljubljani.

Sprejme se

deček

v starosti 12 do 15 let, vajen cerkvenih del. Prosto stanovanje s hrano in celo preskrbo; plača po dogovoru. Več se izve pri upravitelstvu pokopališča Sv. Križ, p. Moste p. Ljubljani.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 125 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 16 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pr. mošk h krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blek in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Lonček po 4, 6 in 10 kron.
Po pošti se pošilja vrak dan po vremenu s poštnim povzetejem ali denar naprej iz tvernice, kamor je nastavljeni vse naročila

Ana Csillag, Dunaj I., Kohlmarkt II.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštansko baziliko, 1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1890, 1 dobitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1894. (Kolešni črtok za vsom metarskih ozir. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 K)

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastonj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani

(Kongresni trg št. 2) s pravico javnosti.

Sprejemno naznanilo.

Dvorazredna trgovska šola za dečke.

V pripravljani razred se sprejemajo učenci, ki so stari najmanj 13 let in so dovršili vsaj štiri razrede ljudske šole. — V I. trgovski letnik se pa sprejemajo učenci, ki so stari vsaj 14 let in ki napravijo posebno sprejemno skušnjo. Brez sprejemne skušnje se sprejemajo v I. letnik le učenci, ki so z vsaj zadostnim uspehom došli 4. razred kake srednje ali meščanske šole. — Odhodno izpravevalo šole upravičuje do dveletno aktivne vojaške službe in nadomešča triletno učno dobo v trgovini.

Dvorazredna trgovska šola za deklice.

V I. trgovski letnik za deklice se sprejemajo učenke, ki so stare najmanj 14 let in ki dovršile ali 8. razred ljudske ali 3. razred meščanske ali 4. razred kake srednje šole. Pripravljalnega razreda na dekliškem oddeku ni.

VPisovanje nanovo vstopajočih se bo vršilo v sredo 28. junija 1916 od 10. do 12. ure dopoldne.

Pri sprejemu imajo prednost sinovi ali hčere trgovcev in obrtnikov.

K vpisu naj pridejo učenci, oziroma učenke v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prineso s seboj krstni list, zadnje šolsko izpravevalo in 15 K vpisnine ter prispevka k učilem.

Ljubljana, 20. junija 1916.

Ravnateljstvo.

Razširjate „DOMOLJUBA“!

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAM
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka „IKO“ najboljši zanesljiva ura.

Lastna znamka „IKO“ najboljši zanesljiva ura.

Št. 600 Žepna ura z radijem, ki se ponoči svetli	K 8-40
„ 410 Nikel-anker-Roskopf ura	„ 4-10
„ 705 Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče	„ 5-00
„ 710 Srebrna rem. ura	„ 7-80
„ 720 Srebrna cilind. rem. ura	„ 9-70
„ 1450 Bela kovinasta verižica	„ 2-80
„ nikelnasta	„ 1-
„ 916 Srebrna verižica	„ 3-20
„ 89 Double zlata verižica	„ 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapetnice, zayratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katorega zahtevajte zastonj in poštno preloga.

Razpošilja se po povzeteju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švicl

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1
1203 Nima nobene podružnice.

Kmetija na prodaj

v Rakovljeku št. 11, župnija Hrenovice, okraj Postolna, z vsemi vrednostnimi pravicami, posloziji in zemljišči. Pojasnila daje Hranilnica in posojilnica v Senožečah.

Posebno letos je veliko ležbe na dober poljskem trodju, da se dole z lahkoto in hitro opravi, valed tega naj vsak kose naroči pri 190 16

F. S. Škrabar v Višnjarori,
kateri že več let razpošilja priznane najboljše, garantirane dobre

Turške kose

v dolgosti	56 do 61 cm	67 do 73 cm	78 do 84 cm
po	K 2-	K 2'95	K 3'50

Pri naročilu na 10 komadov skupaj poštnine prosto na vsako postajo. Preprodajalci dobe primeren popust.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

- Orehove tropine (cete) v ploščah po K 84— in zmlete A K 87— za 100 kg brez vreč.
 - Rapsove tropine v ploščah po 76 K brez vreč A 100 kg.
 - Otopke sladkorne pese v balah in vrečah po 50 kg A K 53— za 100 kg brez vreč.
 - Sladkorno krvno mleko po 51— K za 100 kg z vrečama vred.
- Poljedelci!** Naročite pri Gospodarski zvezi semena, ječmen, domačo in nemško setje, ptičico in semensko koruzo za zeleno krmo.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kufajnice, kalijevu sol, 8% kaljev, 18-20% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— A 100 kg z vrečo vred. Naročniki nam dostavljajo lastno vrečo franco naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, ker železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dobi se tudi v platnenih vrečah po 1320 K A 100 kg z vrečo vred.

Odštetj prodaja knjigeleco „Živnoredel in vojna“ Katoliška Bukvarna. Gospodarska zveza pa nakupuje tudi po najugodnejših cenah: koruzne storže, ajdove, prosene in druge pleva. **Poljedelske stroje, motorje, mlatnice itd.** naročite le pri **Gospodarski Zvezi.**

izborne se je obrnuto za vojake in eplec za vsakega kot najbolje

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, glatu, taščanci, prani, vrtali in bolesti v turba

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capitel oompa.

Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**

Stabilizira bron. — 20. 146. 2—

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri glatnem levu“, Praga, I., Elizabetina cesta 8.

Dnevno raspošiljanje.

Kranjska deželna poštružnica v Ljubljani,

P. a. čed. življ. in rešnje. neq. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških det, rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.400.838—
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.02276
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-00

Kder namerava skleniti življenjska zavarovanje voljnara birali zavoljno zavarovanje. saj so vsakega kerist obrem do gerli mecevanje redičarice.

Prospekti zastoj in poštalno prosto.

Sposobni zas'opnik. se sprejmejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Učencea za mizarstvo obrt sprejme
tako!
Mihael Mišvel, Novi Vodmat 118 pri Ljubljani.

Deklo k svinjam Velikega hlapca

išče veleposestivo na štajerskem, pol ure od mesta. Prijave sprejema uprava Domoljuba pod št. 1369.

Prazne sode
od petroleja, jedilnega olja in denat. spirita, kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana Rimska c. št. 1.

išče veleposestivo na štajerskem, pol ure od mesta. Lahko je tudi oženjen. Prijave sprejema uprava lista pod 1370.

Precej časa bo še poteklo,

da nam polde zaloga surovin, ker smo se pravočasno z vsem preskrbeli, tako da zamoremo dobavljati Lysoform tudi v poletnem času. Kakor znano pospešuje vroči poletni čas zelo razširjenje vseh nalezljivih bolezni, zato vsak pametno ravna, ako si še danes kupi zanesljivo desinfekcijsko sredstvo n. pr. steklenico Lysoforma.

Cene so sledeče:

- 100-gramska steklenica Lysoform K 1'25
- 250-gramska steklenica Lysoform K 2'50
- 1 kos Lysoform mila K 2—
- 1 steklenica poprove mete Lysoforma . . . K 2—

Vsakemu pošljemo na željo gratis in franco od odličnega zdravnika spisano knjigo „Zdravje in desinfekcija“.

Dr. Keleti & Murány, kemična tvornica, Upeest.

Ustanovljeno leta 1893. Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. **4 3/4 %** ljanje denarja na razpolago brez Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brez plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Nacelstvo:
Predsednik: Andrej Kalen, profat in stolni kanecnik v Ljubljani.
I. podpredsednik: Ivan Sušnik, stolni kanecnik v Ljubljani.
II. podpredsednik: Karol Pollek ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gručen, stolni kanecnik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; Dr. Erhard Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Wehorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; F. Remec, ravnatelj trg. sole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schwöfner, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Vorbio, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:
Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanecnik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; Avguštin Zajc, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.